

12. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus ¹⁾ Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1943 oli seuraava:

I. Yleiskatsaus huolto-oloihin ja huoltolautakunnan toimintaan.

A. Huolto-olot.

Poikkeukselliset yleiset olosuhteet ulottivat jatkuvasti kertomusvuonnakin vaikutuksensa lakisääteiseen huoltotoimintaan ja huoltolautakunnan työskentelyyn. Paitsi sitä, että lautakunnan huoltolaitoksia yhä edelleen oli osittain luovutettuna puolustusvoimien käyttöön, oli osa huoltoviraston henkilökunnasta edelleen maanpuolustustehtävissä.

Varsinaisten huoltolakien ja niihin liittyvien lainsäädännösten mukaiset tehtävät olivat jatkuvasti erinomaisten työmarkkinoiden vuoksi supistumassa, mutta sen sijaan annettiin edellisinä vuosina säädettyjen, poikkeuksellisista oloista johtuneiden erilaisten valtion rahoittamien huoltotehtävien johdosta huoltovirastolle enenevin määrin virka-avun luontoisia tehtäviä.

Lautakuntaa koskevien säännösten muutoksista on mainittava kesäkuun 18 p:nä annettu asetus Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Huoltotoimintaa koskevista yleisemmistä säännöksistä on kertomusvuodelta tässäkin yhteydessä muistiin merkittävä eräitä tärkeitä uusia lakeja ja asetuksia, vaikka niiden toimeenpano pääkaupungissa ei olekaan huoltolautakunnan tehtävänä. Sellaisia olivat m.m. huhtikuun 30 p:nä annettu laki sotaorpojen työhuollosta ja samana päivänä annettu laki sotaleskien työhuollosta ja niinkään samana päivänä annettu perhelisälaki, toukuun 14 p:nä annettu asetus perhelisälain toimeenpanosta ja siihen liittyvä valtioneuvoston päätös, marraskuun 26 p:nä annettu uusi asetus avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonnasta, tärkeimmät mainitaksemme. Lisäksi on mainittava, että vuoden alusta tulivat voimaan laki nuorista rikoksenteijöistä sekä eräät siihen liittyvät lakien muutokset. Tämän huoltopoliittisesti tärkeän uuden lainsäädännön ohella on mainittava, että vuoden kuluessa on säädetty lukuisasti lakien muutoksia, joista monet ovat liittyneet huoltolautakunnan tehtäviin, mutta ei niiden luettelemiseen tässä ole syytä ryhtyä.

Huoltorasitukseen nähden oli kertomusvuosi sota-ajasta huolimatta kaupungille suhteellisen edullinen, mihin suuressa määrin vaikuttivat osaksi valtion rahoittama avustustoiminta sotakuukausipalkkojen, huoltorahojen, vuokratukien y.m. muodossa, osaksi myös vapaitten huoltojärjestöjen laaja ja määrätietoinen huoltotoiminta. Nimenomaan tämä rasituksen keveneminen johtui köyhäinhuoltoavustukseen turvautumisen jatkuvasta, sangen tuntuvaista vähenemisestä. Niinpä välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä aleni 7 672:een, mikä tietää vähennystä edellisestä vuodesta 1 882 henkilöä eli 19,7 %. Varsinaisten avustuksensaajien kohdalla vähennys oli tätä pienempi, nimittäin 16,9 %, kun sitä vastoin tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiaavustusta — saaneiden osalta vähennys oli 40,0 %. Välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuinen kokonaislukumäärä ei v:n 1924 jälkeen yhtenäkkään vuonna ole ollut niin alhainen

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:ilta 1944/45.

kuin kertomusvuonna. Sanotun lukumäärän säännöllisesti kohottua v:sta 1924 v:een 1933, jolloin se oli tähän mennessä suurimmillaan, se on viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana jatkuvasti alentunut, lukuunottamatta vähäistä tilapäistä nousua v. 1940. Viimeisten kymmenen vuoden kuluessa on kehitys välittömästi avustettujen henkilöiden lukumäärään nähden ollut seuraava: v. 1934 28 166, v. 1935 25 639, v. 1936 23 499, v. 1937 18 872, v. 1938 16 141, v. 1939 16 053, v. 1940 16 657, v. 1941 14 424, v. 1942 9 554 sekä v. 1943 7 672. Prosenteissa laskien nämä avustettujen lukumäärät tekevät kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn väestöön verraten v. 1934 10.3 %, v. 1935 9.2 %, v. 1936 8.3 %, v. 1937 6.4 %, v. 1938 5.3 %, v. 1939 5.1 %, v. 1940 5.2 %, v. 1941 4.5 %, v. 1942 2.9 % sekä v. 1943 2.3 %.

Niinikään on työtupiin otettujen työntekijäin määrä ja heidän yhteenlaskettujen työpäiviensä summa jatkuvasti alentunut, puhumattakaan työttömyyshuoltokortistossa olevista, joita oli vain nimeksi. Sen sijaan osoittavat irtolais- ja alkoholistihuollossa olleiden lukumäärät voimakasta nousua, ollen irtolaishuoltotoimenpiteiden kohteeksi joutuneiden luku kertomusvuonna suurempi kuin yhtenäkkään aikaisempana vuonna ja alkoholistihuollossa olleiden luku suurempi kuin muina sotavuosina.

Huoltotoimen kustannuksista mainittakoon, että bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 0.6 milj. markalla tehden kertomusvuonna 63 903 464: 65 mk. Tämä kustannusten rahamääräinen nousu huoltoa saaneiden lukumäärän alentumisesta huolimatta johtui yleisestä tarvikkeiden ja palvelusten hintojen sekä viran- ja toimenhaltijain palkkojen kohoamisesta sekä myös siitä, että köyhäinhoidon kotiaavustusten suuruutta jouduttiin elinkustannusten jatkuvasti kallistuessa vastaavasti korottamaan.

B. Hallinto ja organisatio

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Insinööri F. Kreander
Pianoteknikko J. Virtanen
Kirjaltaja I. Mattila
Rouva S. Saveri
Toimittaja L. Pesonen
Toimitusjohtaja L. Liljefors
Konttoristi S. Wikström
Rovasti F. E. Lilja
Asianajaja M. Olsson
Pankinjohtaja V. Sipi

Lisäjäsenet:

Puhtaanapitotyöntekijä E. Hintikainen
Rouva F. Pietikäinen
Liikkeenhoitaja U. Merilinna
Rouva M. Paaso
Ylikonemestari G. A. Lemström
Filosofianmaisteri E. Östenson
Filosofianmaisteri G. Cavonius
Teologiantohtori V. Päivänsalo
Esittelijäneuvos A. Vehilä
Filosofianmaisteri E. Korpela ¹⁾

Varajäsenet:

Kappalainen Th. af Björkstén
Varastotyöntekijä S. Laine
Konttoristi E. Lankinen
Myymälänhoitaja L. Pukander
Kivityöntekijä O. Nuutinen
Tullipäällyismies A. Forström
Taloudenhoitaja K. Wilén
Opettaja A. Kallioniemi
Johtaja A. Linko
Osastosihteeri E. I. Sahlan

Varalisjäsenet:

Malliveistäjä T. Kuukkanen
Rouva T. Paasivuori
Työnjohtaja J. V. Tuomi
Johtaja E. K. Kalervo
Luotsivanhin O. Lindman
Kansakoulunjohtaja K. Saltzman
Aluelääkäri L. Wetterstrand
Kansakoululääkäri E. Alho
Kouluhoitajatar L. Hagan
Kirjastotoimistonjohtaja H. Kannila.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

¹⁾ Kaupunginvaltuusto vapautti kokouksessaan tammikuun 27 p:nä filosofianmaisteri E. Korpelan lautakunnan lisäjäsennydestä valiten hänen tilalleen lisäjäseneksi vapaaherratar A. de la Chapellen.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu vuoden alusta syyskuun loppuun 12 valvontapiiriin. Näiden piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen Korpela ¹⁾, II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b jäsen Pesonen, IV a jäsen Sipi, IV b lisäjäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri, V b lisäjäsen Lemström, VII a jäsen Mattila ja VII b lisäjäsen Östenson.

Valvontapiirien alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: III, V, VI ja VII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Bulevardi, Mannerheimintie, Pohj. Esplanaadikatu, Eteläsatama, Vuorimiehenkatu, Kasarmikatu, Tarkk'ampujankatu, Pursimiehenkatu, Telakkakatu, Munkkisaarenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: VI, VII ja IX kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Munkkisaarenkatu, Telakkakatu, Pursimiehenkatu, Tarkk'ampujankatu, Kasarmikatu, Vuorimiehenkatu, Eteläsatama, Merisatama ja Hietalahti, sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Vallininkatu, Vallininkuja, Castréninkatu, Neljäs linja, Porthaninkatu, Siltasaarenkatu, Hakaniementori, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: I, II ja VIII kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kaisaniemenlahti, Eläintarhanlahti, Hakaniementori, Siltasaarenkatu, Porthaninkatu, Neljäs linja, Hämeentie, Näkinkuja ja Siltavuorensatama.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalanatie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalanatie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu, Vanhankaupunginselkä, Kyläsaarenkatu, Vellamonkatu, Saarenkatu, Hämeentie ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo ja Tilkka sekä XIII, XIV, XV, XVI ja XX kaupunginosat kokonaisuudessaan.

IV b piiri: IV kaupunginosan kokonaisuudessaan ja olivat rajoina siis Hietalahti, Hietalahdenranta, Bulevardi, Mannerheimintie, Etel. Rautatiekatu, rautatie ja Ruoholahdenranta.

V a piiri: Pasilan sekä XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Sturenkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Hämeentie, Helsinginkatu ja Sturenkatu.

VII a piiri: Hermannin kaupunginosasta sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Vanhankaupunginselkä, Sörnäistsatama, Siltavuorensatama, Näkinkuja, Hämeentie, Sakarinkatu, Pengerkatu, Helsinginkatu, Hämeentie, Saarenkatu, Vellamonkatu ja Kyläsaarenkatu, sekä Kana, Hana, Sompa, Nihti ja Mustikkamaa nimiiset saaret.

VII b piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Pengerkatu, Sakarinkatu, Hämeentie, Neljäs linja, Castréninkatu, Vallininkuja ja Vallininkatu.

Lokakuun 1 p:stä lähtien valvontapiirien luku supistettiin 10:een. Piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen de la Chapelle, II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b jäsen Pesonen, IV a jäsen Sipi, IV b lisäjäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri ja V b lisäjäsen Lemström.

Valvontapiirien muuttuneet alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: keskikaupungista sen alueen, jonka rajoina olivat Bulevardi, Mannerheimintie, Töölönlahti, Kaisaniemenlahti, Unioninkatu, Pohj. Esplanaadikatu, Etelä-

¹⁾ Tammikuun 27 p:stä lisäjäsen de la Chapelle.

satama, Tähtitorninvuori, Kaartinkuja, Punanotkonkatu, Punanotkon puisto, Merimiehenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: kaupungin eteläosan, rajoina Hietalahti, Merimiehenkatu, Punanotkon puisto, Punanotkonkatu, Kaartinkuja, Tähtitorninvuori, Eteläsatama ja Merisatama, sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Fleminginkatu, Agricolanpuisto, Viides linja, Hämeentie, Eläntarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: Siltasaaren, Kruununhaan ja Katajanokan kaupunginosat, rajoina Hämeentie, Haapaniemenkatu, Siltavuorensatama, Pohjoissatama, Eteläsatama, Pohj. Esplanadikatu, Unioninkatu, Kaisaniemenlahti ja Eläntarhanlahti.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Teollisuuskatu, Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu, Vanhankaupunginselkä ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo, Tilkka ja Pasila sekä Töölön kaupunginosasta sen alueen, joka on Hietaniemenkadun ja Arkadiankadun pohjoispuolella.

IV b piiri: Etu-Töölön, Arkadiankadun eteläpuolella, sekä kaupungin länsiosan, rajoina Hietaniemenkatu, Arkadiankatu, Mannerheimintie, Bulevardi, Hietalahti, Ruoholahti ja Lauttasaarenselkä.

V a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Fleminginkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: Kallion ja Sörnäisten kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Pääskylänkatu, Sörnäisten satama, Haapaniemenkatu, Viides linja, Agricolanpuisto ja Fleminginkatu, sekä Kana, Hana, Sompa, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

Huoltolautakunnan osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti lautakunnassa jatkuvasti toimi neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhuolto-osasto, irtolaishuolto-osasto ja alkoholistihuolto-osasto.

Hallinto-osasto käsittelee kaikki sellaiset yhteiskunnallisen huollon hallintoa koskevat asiat, joita ei ole määrätty muun elimen päätettäväksi, niihin luettuina myös työttömyys-huoltoon kuuluvat asiat, sikäli kuin ne on uskottu huoltotoimen toteutettaviksi, ja on hallinto-osastolla oikeus yksimielisellä päätöksellä ratkaista myös huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, jos ne ovat niin kiireellisiä, etteivät ne siedä lykkäystä lautakunnan seuraavaan kokoukseen, mutta on ratkaisusta ilmoitettava lautakunnan seuraavassa kokouksessa. Osaston käsittelemiin asioihin on kuulunut huoltoviraston virkailijoita koskevia ja muita juoksevia tai kiireellisiä tehtäviä, kuten tilapäisten virkailijoiden ja palveluskunnan ottamista, sairast- ja virkaloman myöntämistä sekä myös työttömyyshuoltoa koskevia asioita, ja kuului osastoon lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Virtanen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhuolto-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa, sekä jäsenet Sipi ja Mattila valittuina.

Köyhäinhuolto-osaston asiana on:

1) valvoa, että annetaan tarpeenmukaista elatusta ja hoitoa henkilöille, joille kunta lain mukaan on velvollinen sitä hankkimaan, tai että annetaan tarkoituksenmukaista avustusta, jotta estettäisiin varaton joutumasta elatuksen tai hoidon puutteeseen;

2) päättää köyhäinhoidon hyväksi tehtyjen lahjoitusten käytöstä lahjoittajan määräysten mukaisesti;

3) täyttää ne muut tehtävät, jotka köyhäinhuoltolain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat; sekä

4) täyttää tammikuun 17 p:nä 1936 annetun lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainitussa tapauksessa ne lasten ja nuorten henkilöiden yhteiskunnallista huoltoa koskevat tehtävät, jotka lastensuojelulain ja lastensuojeluasetuksen mukaan kuuluvat huoltolautakunnalle.

Köyhäinhoito-osastoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäsenenä köyhäinhoito-osaston jaostojen varapuheenjohtajat nimittäin Lilja, Mattila, Olsson, Saveri, Sipi, Wikström ja Virtanen, joista viimeksi mainittu osaston varapuheenjohtajana.

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa tarpeellisiin jaostoihin käsittelemään asioita jotka koskivat:

- 1) köyhäinhoidon antamista ja edellä mainitun 4 kohdan mukaan osastolle kuuluvaa yhteiskunnallista huoltoa sekä luopumista köyhäinhoidon korvauksesta;
- 2) täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottamista sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen;
- 3) sen yhteiskunnallisen huollon korvaamista, jota ulkokunnissa on annettu Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville; sekä
- 4) hoidokin ottamista kunnalliskotiin tai työlaitokseen sekä hoidokin toimittamista muuhun hoitolaitokseen tai sijoittamista yksityiskotiin.

Osasto jaettiin tämän mukaisesti 9 jaostoon. Näistä jaostot I—VII ¹⁾ käsittelevät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakiraitaista asuntoa vaille olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupunginosassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäsenenä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Wikström ja lisäjäsen Paaso, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisäjäsen de la Chapelle, kolmannessa jaostossa jäsenet Lilja ja Pesonen, neljännessä jaostossa jäsen Sipi ja lisäjäsen Pietikäinen, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisäjäsen Lemström, kuudennessa jaostossa jäsen Virtanen ja lisäjäsen Cavonius ja seitsemännessä jaostossa jäsen Mattila ja lisäjäsen Östenson.

Kahdeksas jaosto käsittelee ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Liljefors ja jäsenenä Vehilä.

Yhdeksäs jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuunottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrätynä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisäjäsen Päivänsalo.

Irtolaishuolto-osaston asiana on täyttää irtolaislain ja irtolaisasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrätynä sekä valittuina jäsenet Lilja ja Pesonen, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan lisäjäsenet Hintikainen ja Lemström. Irtolaishuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Hintikainen, Lemström, Lilja ja Pesonen.

Alkoholistihuolto-osaston asiana on täyttää alkoholistilain ja alkoholistiasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät. Siihen kuuluivat puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrätynä sekä jäsenenä lautakunnan jäsenet Kreander ja Liljefors, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Pietikäinen. Alkoholistihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Kreander, Liljefors, Pietikäinen ja Vehilä.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Virtanen, varapuheenjohtajana toimistonjohtaja H. Allenius ja jäsenenä Hagan sekä varalla Wilén, Saveri ja Lemström;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana rakennusmestari G. Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Lilja, Tuomi ja kaupungin-agronoomi J. Tamminen; sekä

¹⁾ VII jaosto lakkautettiin kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä lukien; ks. s. 76.

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Wikström sekä jäseninä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja E. Rydman, talousneuvos M. Sillanpää ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa sekä sen hallinto- ja köyhäinhuolto-osastoissa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell sekä irtolais- ja alkoholistihuolto-osastoissa kaupunginhallituksen jäsen J. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta sen seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämisestä hoidon korvaamiseen koskevat asiat, sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa rouva E. Salmela-Järvinen, huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa ylikonemestari V. V. Salovaara sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. von Frenckell.

C. Kokoukset ja tärkeimmät päätökset

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 4 varsinaista ja 1 ylimääräisen kokouksen, joissa käsiteltiin yhteensä 36 asiaa. Hallinto-osastolla oli 11 varsinaista ja 1 ylimääräinen kokous, joissa käsiteltiin kaikkiaan 369 asiaa. Köyhäinhuolto-osasto kokoontui 4 kertaa käsitellen 8 asiaa, ja sen eri jaostot kokoontuivat seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	22	2 492	VI	17	3 242
II	19	2 619	VII	14	1 682
III	17	2 279	VIII	14	1 987
IV	22	2 038	IX	4	224
V	21	2 234			

Irtolaishuolto-osastolla oli 21 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 903 asiaa. Alkoholistihuolto-osasto piti 22 kokousta, joissa se käsiteli kaikkiaan 809 asiaa.

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnan kokouksia oli 16 ja niissä käsiteltyjä asioita 211.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 15 kokousta ja niissä käsiteltiin 243 asiaa.

Työtupien johtokunta kokoontui 14 kertaa käsitellen 175 asiaa.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Huoltolautakunnan ja sen hallinto-osaston kertomusvuoden kuluessa käsittelemistä joko periaatteellista laatua olevista tai muuten yleisempää mielenkiintoa ansaitsevista asioista esitettäköön tässä seuraavaa:

Kokouksessaan helmikuun 1 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsiteli pöytäkirjanotteella tammikuun 14 p:ltä huoltolautakunnan tietoon saatetun kaupunginhallituksen päätöksen, jonka mukaan kunnalliskoti oikeutettiin luovuttamaan korvauksetta suurehko määrä käytettyjä ja kuluneitakin, mutta kuitenkin vielä käyttökelpoisia varusesineitä, pääasiassa vaatetus- ja jalkineitarvikkeita, takaisinvallatun alueen huoltolaitosten avustamiseen, mistä kysymyksestä huoltolautakunta oli aikanaan antanut siltä pyydetyn lausunnon, josta oli käynyt selville, että sanotut varusesineet kunnalliskodin johtokunnan käsityksen mukaan voitiin haitatta luovuttaa; ja päätti hallinto-osasto merkitä päätöksen tiedoksi sekä saattaa sen kassa- ja tilitoimiston sekä kunnalliskodin johtokunnan tietoon.

Samassa kokouksessaan helmikuun 1 p:nä hallinto-osasto käsiteli irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen yhteisen kirjelmän tammikuun 23 p:ltä, jossa osastot ehdottivat, että hallinto-osasto tekisi kaupunginhallitukselle esityksen 10 000 mk:n suuruisen määrärahan myöntämisestä menomomentilta Erinäisiä avustustöitä kaupunginhallituksen käytettäväksi töiden järjestämiseksi alkoholisteille ja irtolaisille kertomusvuoden tammikuun aikana sekä puheenaolevien töiden lopettamisesta helmikuun 1 p:stä lukien. Perustelunaan osastot esittivät, että rakennustoimiston puisto-osasto, luullen voivansa käyttää kertomusvuoden aikana edelliseltä vuodelta menomomentilla säästynyttä 112 701:75

mk:n säästöerää, oli jatkanut sanottuja töitä tammikuun aikana, mutta kun säästön käyttäminen ilman eri päätöstä ei ollutkaan mahdollista, esitetyn määrärahan myöntämisen tarve oli käynyt välttämättömäksi tammikuun palkkojen maksamiseksi. Lisäksi osastot esittivät, että kun työvoiman kysyntä vapailla työmarkkinoilla oli kasvamistaan kasvanut ja irtolaisille ja alkoholisteille siten avautunut yhä paremmat mahdollisuudet työpaikan hankkimiseksi muualta, mistä seurauksena oli ollut, että työntekijöiden lukumäärä puheenaolevalla työmaalla oli supistunut vain 3—4 henkilöön, jotka kaikki olivat naisia, ne pitivät töiden jatkamista näin pienessä mittakaavassa tarkoitustaan vastamattomana ja lausuiivat käsityksensä, että laitoshoidosta mahdollisesti vapautuvat irtolaiset ja alkoholistit voitaisiin muulla tavoin sopivasti sijoittaa työhön. Yhtyen kirjelmässä esitettyihin näkökohtiin hallinto-osasto päätti tehdä kaupunginhallitukselle sen mukaisen esityksen. Kokouksessaan helmikuun 11 p:nä, pöytäkirjansa 325 §:n kohdalla kaupunginhallitus päätti sittemmin myöntää anotun määrärahan sekä puheenaolevat työt lopetettaviksi esityksen mukaisesti, minkä kaupunginhallituksen päätöksen hallinto-osasto käsitteli kokouksessaan maaliskuun 1 p:nä päättäen merkitä sen tiedoksi sekä kamreerin ja irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian tietoon saatettavaksi.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa helmikuun 1 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kirjelmä joulukuun 23 p:ltä 1942, jonka ohessa lähetettiin tiedoksi ja toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston joulukuun 16 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelo, missä lautakunnan tietoon saatettiin sisäasiainministeriön kiertokirje edellisen vuoden lokakuun 29 p:ltä, koskeva virkojen täyttämistä sota-aikana. Kiertokirjeessä mainittiin, että päämaja oli aikoinaan valtioneuvostolle osoittamassaan kirjelmässä, siihen katsoen, etteivät puolustustehtävissä olevat henkilöt voineet sota-aikana seurata virkojen aukijulistamista eikä myöskään hankkia viranhakuun tarvittavia asiakirjoja, esittänyt, ettei virkoja ja toimia sota-aikana yleensä julistettaisi haettaviksi, vaan määrättäisiin ne toistaiseksi sijaisilla hoidettaviksi. Tämän johdosta valtioneuvosto oli heinäkuun 17 p:nä 1941 määrännyt, että avoimia virkoja ja toimia oli mikäli suinkin mahdollista sota-aikana hoidettava viransijaisilla ja niiden haettavaksi julistaminen ja täyttäminen siirrettävä siksi, kunnes myöskin puolustustehtävissä olevat henkilöt esteettä voisivat seurata virkojen aukijulistamista. Valtioneuvosto oli tämän lisäksi myöhemmin antamallaan päätöksellä määrännyt, että valtionapua nauttivien ja muidenkin järjestöjen oli noudatettava samaa menettelyä sekä sen ohessa lausunut pitävänsä tärkeänä, että yksityisyrittyselkin mahdollisuuden mukaan koettaisivat sodan aikana tulla toimeen tilapäisvoimilla. Kun sisäasiainministeriön saamiin tietojen mukaan kunnat kuitenkin näyttivät täyttävän avoimeksi joutuvat virat ja toimet kuten rauhan aikanaikin, mikä menettely saattoi vaikeuttaa paitsi sen asian hoitoa, josta päämajan kirjeessä oli mainittu, myös valtion virastojen ja laitosten toimintaa, sisäasiainministeriö katsoi olevan syytä saattaa edellä selostetut valtioneuvoston määräykset kuntien viranomaisten tietoon samalla lausuen toivomuksenaan, että kunnatkin puolestaan mikäli mahdollista ottaisivat huomioon valtioneuvoston ohjeet avoimena olevien virkojen aukijulistamisesta ja niiden täyttämisestä; ja päätti hallinto-osasto merkitä asian tiedoksi sekä huoltolautakunnan alaisten johtokuntien tietoon saatettavaksi.

Samassa kokouksessaan hallinto-osasto käsitteli Tervalammen työlaitoksen johtokunnan kirjelmän tammikuun 26 p:ltä, jossa johtokunta, sen johdosta, että Tervalammen työlaitos oli hyväksytty myös naispuolisten irtolaisten työlaitokseksi, joten sen virkailijakuntaan oli saatava myös pätevää naispuolista työvoimaa, oheistaen puheenjohtajansa laatiman promemorian työlaitoksen ylimääräisen apulaisjohtajan viran hakijoista ja heidän ansioistaan sekä viranhakijain hakemusasikirjat, esitti, että virkaan valittaisiin laitoksen silloinen toimistoapulainen, agronoomi, rouva T. Isotalo. Toimitusjohtajan ehdotuksesta hallinto-osasto päätti määrätä 15 hakijasta agronoomi T. Isotalon hoitamaan puheenaolevaa virkaa maaliskuun 1 p:stä lukien toistaiseksi ja kunnes toisin määrättäisiin sekä sen lisäksi kehoittaa työlaitoksen johtokuntaa hankkimaan sijaisen hoitamaan työlaitoksen toimistoapulaisen virkaa sinä aikana, jolloin rouva Isotalo hoitaa apulaisjohtajan tehtäviä, sekä tekemään tätä koskevan esityksen hallinto-osastolle.

Sitten kuin asiamiehen virka huoltovirastossa oli sen haltijan, lakitieteenkandidaatti A. Simosen tultua nimitetyksi toiseen virkaan joutunut avoimeksi ja virka huoltolautakunnan toimesta ollut julistettuna haettavaksi sekä sitä hakenut yhteensä 14 henkilöä, käsitteli huoltolautakunta ylimääräisessä kokouksessaan helmikuun 17 p:nä viran täyttä-

mistä koskevan asian, missä tarkoituksessa huoltolautakunnan, Helsingin kaupungin huolto-ohjesäännön 32 §:n 2 momentin mukaan, oli annettava hakijoista ainoastaan lausuntonsa varsinaisen vaalin ollessa kaupunginhallituksen toimitettava. Toimitusjohtajan asiassa laatiman laajahkon promemorian pohjalla puoltolauseesta käydyn keskustelun jälkeen annettiin toimitetussa lippuäänestyksessä hakijoista apulaisasiamies I. Arpialle 5 ääntä, apulaisjohtaja O. Toivolalle 4 ääntä sekä huoltolautakunnan sihteerille A. Asteljoelle 1 ääni, ja päätti huoltolautakunta näin ollen antaa puoltolauseensa hakija Arpialle sekä lähettää hakuasiakirjat, toimitusjohtajan laatiman promemorian ja tekemänsä, puoltolauseetta koskevan päätöksen kaupunginhallitukselle vaalin toimittamista varten.

Huoltolautakunnan ylimääräisessä kokouksessa helmikuun 17 p:nä käsiteltiin toimitusjohtajan laatima promemoria, joka koski huoltoviraston apulaisasiamiehen viran sekä sihteerin viran siirtämistä ylempään palkkaluokkaan. Promemoriassa perusteltiin esitystä sillä, että mitä ensinnäkin apulaisasiamiehen virkaan tulee, tämä virka v. 1938 tapahtuneessa kaupungin viranhaltijain palkkaluokituksen uudelleen järjestelyssä sijoitettiin yhtä palkkaluokkaa alemmaksi kuin kamreerin virka, niiden oltua sitä ennen samassa palkkaluokassa, mutta taas toisaalta huolto-ohjesäännön mukaan apulaisasiamiehen virkaan nimitettävältä vaadittiin ylempi oikeustutkinto taikka oikeus- tai ylempi hallintotutkinto, kun sen sijaan kamreerin virkaan valittavalta ei vaadittu mitään yliopistollista tutkintoa, joten näytti kohtuuttomalta, että apulaisasiamies, jolla tuli olla oleellisesti laajemmat opilliset tiedot ja joka myöskin oli vastuussa huomattavista kaupungin taloudellisista eduista, asetettiin alempaan palkkaluokkaan, varsinkin kun huomioon otettiin, että oli tärkeätä saada apulaisasiamiehen virkaan aina kiinnitetyksi pätevä lakimies, jolla oli kokemusta nimenomaan myös huoltotoiminnan alalta. Mitä taasen sihteerin virkaan tulee, huomautettiin perusteluissa, että mainittu, alkujaan ylimääräinen virka muutettaessa v. 1938 yleisen virkojen vakinaistamisen yhteydessä sääntöpalkkaiseksi sijoitettiin 21 palkkaluokkaan, mikä palkkaluokka käytännössä sen haltijoihin sovellettuihin kelpoisuusehtoihin ja tehtävien laatuun ja laajuuteen nähden oli aivan liian alhainen, varsinkin kun kokemus oli osoittanut, että sihteerin viran haltijalta huoltolainsäädännön tavattomasti laajennuttua sekä muodostuttua samalla monin osin vaikeasti tulkittavaksi välttämättä oli vaadittava syvempää lainopillista sivistystä ja erikoisperheytymystä huoltotoimen alalla, ja olikin palkkauksen alhaisuudesta johtunut, että sihteerin viran haltija kahdeksan vuoden kuluessa oli vaihtunut neljä kertaa. Ja päättikin huoltolautakunta tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen

1) että huoltoviraston apulaisasiamiehen virka, joka kuului 18 palkkaluokkaan, sekä viraston sihteerin virka, joka oli 21 palkkaluokassa, siirrettäisiin 17 palkkaluokkaan;

2) että siirrot määrättäisiin toimeenpantaviksi kertomusvuoden huhtikuun 1 p:stä lukien; sekä

3) että siirrosta aiheutuvia lisämenoja varten huoltolautakunnalle kertomusvuodeksi myönnettäisiin tarpeelliset määrärahat. — Kirjelmällään kesäkuun 22 p:ltä kaupunginhallitus lähetti huoltolautakunnalle kaupunginvaltuuston päätösluettelon, josta näkyi valtuuston päättäneen evätä esityksen apulaisasiamiehen viran siirtämisestä korkeampaan palkkaluokkaan, mutta päättäneen samalla hyväksyä esityksen sihteerin viran siirtämisestä ylempään palkkaluokkaan siten, että virka oli v:n 1944 alusta lukien luettava 20 palkkaluokkaan.

Hallinto-osaston kokouksessa helmikuun 1 p:nä käsiteltiin ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta tammikuun 8 p:ltä, jossa ilmoitettiin, että valtioneuvosto oli vapaakirjeoikeudesta ja postirahanvapaudesta joulukuun 18 p:nä 1942 antamallaan päätöksellä myöntänyt huoltolautakunnille täyden vapaakirjeoikeuden ja kuntien työlaitoksille vapaakirjeoikeuden irtolaishuoltoon koskevista asioista; ja päätti hallinto-osasto merkitä ilmoituksen tiedoksi sekä huoltoviraston toimistojen ja kanslioiden sekä lautakunnan alaisen laitosten tietoon saatettavaksi. Edellä olevaan asiaan nähden on syytä huomauttaa, että sen jälkeen kuin elokuun 28 p:nä 1942 oli annettu asetus vapaakirjeoikeudesta ja postirahanvapaudesta annetun asetuksen muuttamisesta, vapaakirjeoikeuden ja postirahanvapauden myöntää valtioneuvosto harkintansa mukaan eikä siitä enää säädetä asetuksella, kuten aikaisemmin.

Samassa kokouksessaan hallinto-osasto käsitteli Helsingin vapaan huollon keskuksen kirjelmän tammikuun 19 päivästä, joka oli osoitettu kaikille keskuksen jäsenille ja jossa ilmoitettiin, että keskuksen vuosikokous pidettäisiin helmikuun 3 päivänä sekä että ko-

kouksessa tuli käsiteltäväksi m.m. ehdotus keskuksen säännöiksi, jotka Suomen Huolto oli paikalliskeskuksia varten valmistuttanut ja jotka rakentuivat sille pohjalle, että m.m. Helsingin vapaan huollon keskus toimisi Suomen Huollon elimenä ja olisi lääninkeskuksen kautta sille vastuussa toiminnastaan ja rahavarojensa käytöstä, minkä vuoksi ja kun jo ennen sanottujen sääntöjen saapumista Vapaan huollon keskuksen työvaliokunta oli valmistanut ehdotuksen säännöiksi sillä pohjalla, että keskus rekisteröitäisiin laillistettuna yhdistyksenä, jossa keskuksen liittyneet yhdistykset ja lautakunnat olisivat jäseninä, kirjelmässä kehoitettiin huoltolautakuntaa lähettämään kokoukseen edustajansa valtuutettuna osaltaan päättämään, kummatko säännöt hyväksytään keskuksen toiminnan ohjeeksi sekä ilmoittamaan huoltolautakunnan liittymisestä keskuksen jäseneksi uusien sääntöjen puitteissa, ollen edustus kokouksessa välttämätön, jos lautakunta tahtoi edelleen kuulua keskuksen sen järjestäytyttyä uudelle pohjalle. Merkittiin, että liittyvä jäsen ei suorita jäsenmaksua kumpaisenaan sääntöehdotuksen mukaan, joten liittymisen Vapaan huollon keskuksen ei sitonut kaupunkia mihinkään rahallisiin kustannuksiin, mutta antoi huoltolautakunnalle mahdollisuuden olla mukana tärkeässä keskitystoiminnassa ja seurata vapaata huoltotoimintaa, kuten ennenkin. Hallinto-osasto päätti valita kokoukseen huoltolautakunnan edustajaksi toimitusjohtaja B. Sarlinin ja hänen varamiehekseen insinööri F. Kreanderin valtuudella myös ilmoittaa huoltolautakunta keskuksen jäseneksi keskuksen uudelleen järjestäytymisen tapahduttuakin, toimien valittu edustaja ja hänen varamiehensä lautakunnan edustajana keskuksessa hyväksytyksi tulleissa säännöissä määrätyn ajan.

Sittemmin, kokouksessaan marraskuun 1 p:nä hallinto-osasto käsitteli Helsingin vapaan huollon keskuksen kirjelmän lokakuun 10 p:ltä, jossa keskuksen liittyneitä lautakuntia kehoitettiin lähettämään edustajansa keskuksen syyskokoukseen marraskuun 2 p:nä, ja päätti hallinto-osasto valita huoltolautakunnan edustajaksi sanottuun syyskokoukseen huoltotoimen toimitusjohtajan ja hänen varamiehekseen lautakunnan puheenjohtajan sekä lisäksi lautakunnan vakinaiseksi edustajaksi keskuksen v:ksi 1944 nimittää toimitusjohtajan sekä hänen varamiehekseen lautakunnan puheenjohtajan.

Huoltolautakunnan ylimääräisessä kokouksessa helmikuun 17 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kirje saman kuukauden 4 p:ltä, jolla huoltolautakunnalle lähetettiin tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston tammikuun 27 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelo, josta näkyi valtuuston m.m. päättäneen, että kansaneläkelaisia säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien suorittaminen sekä siitä johtuva korvausten haku toisilta kunnilta ja valtiolta oli annettava huoltolautakunnan ja lähinnä sen alaisen huoltoviraston asiamiestoimiston tehtäväksi huolto-ohjesäännön mukaisessa järjestyksessä, sekä että huoltolautakunta oikeutettiin maksattamaan sanotut kunnan-osuudet kertomusvuonna talousarvion ulkopuolelle avattavalta menotililtä sekä merkityttämään vastaavat tulot samoin talousarvion ulkopuolella avattavalle tulotilille, velvollisuuksin ottaa molemmat huomioon seuraavan vuoden talousarvioehdotuksessaan.

Päätöksen perusteluissa lausuttiin m.m., että sitten kuin v. 1942 oli ryhdytty suorittamaan kansaneläkelain mukaisia työkyvyttömyyseläkkeitä ja niihin liittyviä lisäeläkkeitä, joiden viimeksi mainittujen rahoittamiseen kuntien yhdessä valtion kanssa oli otettava osaa kansaneläkelaitoksen neljännesvuosittain lähetettävien veloitusluetteloiden mukaan siten, että asuinkunta (oleskelukunta) oli velvollinen suorittamaan kunnan osuuden lisäeläkkeestä, mutta oli asuinkunnalla kuitenkin oikeus saada maksamastaan osuudesta korvaus köyhäinhoidolliselta kotipaikkaoikeuskunnalta tai valtiolta siinä järjestyksessä kuin oli säädetty köyhäinhoidon kustannusten korvauksesta, oli herännyt kysymys, minkä kaupungin hallintoelimen hoidettavaksi oli annettava näiden osuuksien suorittaminen ja niistä johtuvien korvausten hakeminen. Perusteellisen harkinnan jälkeen oli tultu siihen, että koska lisäosuuksien suorittamisen tapahduttua kullakin kerralla oli tutkittava, keillä lisäeläkkeensaajista oli köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja keillä ei, niin myös, oliko heidän joukossaan henkilöitä, joiden köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta ei saada selvää tai jotka eivät ole Suomen kansalaisia, minkä tutkimuksen tuloksista vuorostaan tuli riippumaan, kirjattiinko maksut kaupungin lopullisiksi menoiksi vaiko ennaikoiksi, joista oli haettava korvausta joko toiselta kunnalta tai valtiolta, ja koska huoltolautakunnan alaisessa huoltovirastossa oli olemassa erityinen tällaisiin usein mutkallisiin ja aikaaviepiin tutkimuksiin erikoistunut ja perehtynyt asiamiestoimisto, oli tarkoituksenmukaisinta keskittää huoltolautakunnan

tehtäväksi lisäeläkeosuuksien suorittaminen ja niistä johtuvan kaupungin edun valvominen, varsinkin koska voimassaoleva laki ei asettanut esteitä tällaiselle järjestelylle.

Mainittakoon, että toimitusjohtaja antoi alaisilleen asianomaisille viranhaltijoille asian järjestelyä selostavan laajan kiertokirjeen sekä että kansaneläkelaitos myöhemmin lähetti huoltolautakunnalle kiertokirjeen helmikuun 13 p:ltä, jossa tehtiin selkoa tästä samoin kuin muistakin kansaneläkelain huoltolautakunnille asettamista monilukuisista tehtävistä.

Kuten aikaisemmissa toimintakertomuksissa on mainittu, Pelastusarmeija on useina talvina ylläpitänyt kaupungissa kodittomien miesten lämmittelytupaa, jossa kävijöille samalla on tarpeen mukaan jaettu ruoka-aterioita. Tätä toimintaa, jonka avulla on pyritty torjumaan kerjuuta sekä toimeettomien henkilöiden oleskelua rautatieaseman y.m. julkisten rakennusten eteishalleissa ja yksityisten talojen porraskäytävissä, kaupunki on kertomusvuonnakin, huoltolautakunnan hallinto-osaston suosituksesta, tukenut myöntämällä tarkoitusta varten apurahoja.

Ylimääräisessä kokouksessaan helmikuun 17 p:nä huoltolautakunta käsitteli kaupunginhallituksen kirjelmän helmikuun 2 p:ltä, jolla huoltolautakunnalle oli lähetetty tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston päätösluettelo, josta m.m. näkyi, että valtuusto oli myöntänyt Lastenruokinnan keskustoimikunnan Helsingin lastenruokintakomitealle 200 000 mk:n apurahan velvollisuuksin ilmoittaa ruokaavustusta saaneet perheet huoltolautakunnan keskusavustuskortistoon. Ja oli huolto-toimen toimitusjohtaja saattanut päätöksen rekisterikanslian esimiehen tietoon ja noudattavaksi. Joulukuun 22 p:nä päivätyssä lähetteessään kaupunginkanslia pyysi huoltolautakunnan lausuntoa lähetettä seuranneesta saman lastenruokintakomitean kaupungin apurahaa tarkoittavasta anomuksesta, minkä lausuntopyynnön huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli ylimääräisessä kokouksessaan joulukuun 28 p:nä. Asiasta antamassaan lausunnossa hallinto-osasto, hyväksyen huoltotoimen toimitusjohtajan laatiman lausuntoehdotuksen, asettui puoltamaan apurahan myöntämistä, koska anottua apurahaa voitiin pitää voimassa oleviin huoltolakeihin perustuvana menoeränä, joskin luonteeltaan sellaisena, jota kunta ei ollut ehdottomasti velvollinen antamaan. Viitattuaan käsityksensä tueksi eräisiin lastensuojelulain ja köyhäinhuoltolain säännöksiin, hallinto-osasto, todeten, että huoltolautakunnan (lastensuojelulautakunnan) m.m. tulee ryhtyä toimenpiteisiin kunnassa lastenhoidon alalla esiintyvien epäkohtien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi sekä että kunnan on tarpeen mukaan avustettava sellaisia yksityisten järjestöjen tai henkilöiden perustamia laitoksia tai järjestämiä toimintaa, joiden katsotaan vastaavan kotikasvatusta tukevaa ja täydentävää tarkoitusta, samoin kuin että huoltolautakunnan tulee tarpeen mukaan olla, mikäli mahdollista, yhteistoiminnassa sellaisten järjestöjen kanssa, joiden toiminnalla ja lastensuojelulla on keskinäistä yhteyttä, mistä yhteistoiminnasta myös köyhäinhuoltolain 15 §:ssä puhutaan, päättyi puoltavassa lausunnossaan siihen, että anomuksessa oli kysymys yhteistoiminnasta virallisten huoltoelinten kanssa sellaisen lisäravinnon hankkimiseksi varattomille lapsille ja imettäville äideille, mitä ilman näitä voisi kohdata aliravitsemustila ja siitä johtuvat epäkohdat, joten anomukseen suostuminen tietäisi viitatuissa huoltolakien säännöksissä mainitun yhteiskunnallisen toiminnan järjestämistä.

Otteella pöytäkirjastaan maaliskuun 24 p:ltä ilmoitti kaupunginhallitus päättäneensä myöntää käyttövaroistaan Helsingistä kotoisin olevien sotainvaliidien avustamiseksi vapaiden järjestöjen kautta Sotainvaliidien veljesliitolle 950 000 mk käytettäväksi helsinkiläisten sotainvaliidien huoltoon ehdoin, että annetuista avustuksista ilmoitetaan huoltolautakunnan rekisterikansliaan; ja päätti huoltolautakunnan hallinto-osasto kokouksessaan huhtikuun 12 p:nä merkitä asian tiedoksi sekä rekisterikanslian tietoon saatettavaksi.

Kokouksessaan huhtikuun 12 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli kunnalliskodin johtokunnan kirjelmän edellisen maaliskuun 10 p:ltä, jonka ohessa johtokunta lähetti laatimansa laskelman keskimääräisestä huoltopäiväkustannuksesta hoidokkia kohden v. 1942, joka laskelman mukaan teki nettomenona 40: 36 mk, sekä esitti, että huoltopäiväkustannukseksi v:ksi 1943 vahvistettaisiin 35 mk helsinkiläisten ja 40 mk ulkokuntalaisten hoidosta. Ottaen huomioon elinkustannuksissa tapahtuneen huomattavan nousun, joka ei voinut jäädä huomioonottamatta oikeusviranomaisiltakaan, hallinto-osasto päätti vahvistaa hoitopäiväkustannuksiksi v:ksi 1943 johtokunnan ehdot-

tamat 35 mk helsinkiläisten ja 40 mk ulkokuntalaisten hoidosta, katsomatta siihen, oliko hoito annettu kunnalliskoti- vaiko sairastosastoilla, valtiolta korvausta velottaessa kuitenkin aina 40 mk hoitopäivältä.

Kokouksessaan huhtikuun 13 p:nä huoltolautakunta käsitteli huoltolautakunnan alaisen viranhaltijain johtosäännön 70—81 §:n uudistamista olosuhteiden vaatimalla tavalla koskevan asian toimitusjohtajan asiasta laatiman laajahkon promemorian pohjalla. Promemoriassa huomautettiin, että vahvistaessaan alaisensa viranhaltijain johtosäännön kesäkuun 14 p:nä 1937 huoltolautakunta päätti, että siinä olevat Tervalammen työlaitoksen viranhaltijain tehtäviä koskevat pykälät 70—81 oli saatettava voimaan ja noudatettaviksi vain toistaiseksi, koska laitosta ei vielä silloin ollut saatu rakennetuksi suunnitelman mukaiseen laajuuteen ja koska sosiaaliministeriöltä oli saatu lupa laitoksen avaamiseen vain väliaikaisena. Rakennussuunnitelmien toteuttamisen sodan johdosta viivästyttynyttä laitoksen toimintaa oli ollut jatkettava aiottua suppeammassa laajuudessa sekä otettava huomioon vallitsevat olosuhteet myös hoidokkiainekseen nähden. Niinpä oli saatu asianomainen lupa ottaa laitokseen, jossa sen väliaikaisen toiminnan kuluessa alkujaan oli aikomus pitää vain köyhäinhuitolain tarkoittamia miespuolisia hoidokkeja, myös samassa laissa mainittuja naispuolisia hoidokkeja, ja sittemmin oli sosiaaliministeriö hyväksynyt laitoksen myös naispuolisten irtolaisten työlaitokseksi enintään 50 tällaista hoidokkia varten. Toiminnan täten laajennuttua käsittämään erilaisia naispuolisiakin hoidokkeja, huoltolautakunta kertomusvuoden talousarviota laadittaessa oli päättänyt ehdottaa laitokseen palkattavaksi kertomusvuoden alusta lukien apulaisjohtajan, jollainen sittemmin oli otettukin tarkoitusta varten myönnettyllä määrärahalta. Tämän johdosta ja kun naispuolisten hoidokkien huoltamiseksi laitoksen henkilökuntaan oli ollut otettava myös naispuolisia viranhaltijoita, oli viranhaltijain tehtävien uudelleen järjestely tullut ajankohtaiseksi. Siinä mielessä huoltotoimen toimitusjohtaja yksissä neuvoin laitoksen johtokunnan ja johtajien kanssa oli huolehtinut ehdotuksen valmistuttamisesta johtosäännön mainittujen 70—81 §:n muuttamiseksi, ja oli laitoksen johtokunta kokouksessaan huhtikuun 5 p:nä osaltaan ehdotuksen hyväksynyt; ja päätti huoltolautakunta kumota kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistamansa huoltolautakunnan alaisen viranhaltijain johtosäännön 70—81 § sekä samalla vahvistaa niiden asemesta noudatettaviksi toimitusjohtajan promemoriaan sisältyvät, Tervalammen työlaitoksen johtokunnan ehdotukseen otetut pykälät.

Kun vallitsevat poikkeukselliset olosuhteet, osaksi syistä, joista on tehty selkoa tämän kertomuksen huolto-oloja käsittelevässä johdantoluvussa, olivat aiheuttaneet arvaamattomassa määrässä vähennystä köyhäinhoitoa nauttivien henkilöiden lukumäärässä ja kun tästä johtuen näytti, siitä huolimatta, että sodan aiheuttamat uudet huoltotoimenpiteet toisaalla olivat antaneet huoltovirastolle paljon uusia lisätehtäviä, yhden köyhäinhoitoa varten asetetun huoltokanslian lakkauttaminen mahdolliselta, ja sopivimmin lakkautettavissa näytti olevan VII huoltokanslia, käsitteli huoltolautakunta kokouksessaan elokuun 23 p:nä tätä tarkoittavan asian toimitusjohtajan asiassa laatiman promemorian pohjalla ja päätti:

- 1) kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä lukien lakkauttaa yhden huoltokanslian määrätien lakkautettavaksi VII huoltokanslian;
- 2) jakaa VII huoltopiirin siten, että II, III ja V huoltopiiri kukin saivat siitä määrätyn osan, minkä lisäksi Pasilan alue liitettiin IV piiriin ja Kaisaniemen alue I piiriin;
- 3) lakkauttaa huoltolautakunnan köyhäinhuolto-osaston VII jaoston;
- 4) antaa piiriin muutosista yleisölle tiedon huolto-ohjesäännön määräämällä tavalla;
- 5) jättää toimitusjohtajan tehtäväksi tarpeellisten muutosten suorittamisen henkilökunnan sijoituksessa ynnä muut kanslian lakkauttamisesta johtuvat käytännölliset toimenpiteet; sekä
- 6) ottaa huomioon tapahtuneet muutokset tarpeellisin osin seuraavan vuoden talousarvioehdotusta laadittaessa.

Samassa kokouksessaan huoltolautakunta käsitteli kunnalliskodin johtokunnan kirjelmän heinäkuun 19 p:ltä, jossa kirjelmässä mainittu johtokunta, huomioonottaen valitsevan kalliinajan sekä sen seikan, että poikkeuksellisenä aikana oli erittäin vaikeata saada laitoksen välttämättömiäkään töitä kunnolla suoritetuksi yhä vähäisemmällä ja heikommalla hoidokkityövoimalla, varsinkin kun oli ilmeistä, että se alhainen utteruus-

raha, joka vaihteli muutamasta markasta 45 mk:aan hoidokkia kohden kuukaudessa, ei ollut omiaan kannustamaan hoidokkeja suurempiin ponnistuksiin parempien tulosten saavuttamiseksi, ehdotti kunnalliskodin hoidokkien uutteruusrahan enimmäismäärän korottamista seuraavan vuoden alusta lukien silloisesta 45 mk:sta 80 mk:aan kuukaudessa, missä tarkoituksessa johtokunta oli myös esittänyt talousarvioehdotuksessa asianomaisen määrärahan korottamista tarpeellisin määrin v:n 1944 alusta; ja päätti huoltolautakunta hyväksyä johtokunnan esityksen.

Kun sodanaikaiset olosuhteet olivat niin ratkaisevassa määrässä vähentäneet työttömyyshuoltokansliassa henkilökohtaisesti käyvien asiakkaiden määrää, että kanslian silloinen Unioninkadun talossa n:o 43 sijaitseva huoneisto oli osoittautunut tarkoitukseensa tarpeettoman suureksi, ja kun sanotun, erittäin huonossa kunnossa olevan huoneiston tilitysvuokra v:n 1944 alusta lukien oli korotettu kohtuuttoman suureksi, päätti huoltolautakunta, toimitusjohtajan esityksestä, kokouksessaan elokuun 23 p:nä siirtää työttömyyshuoltokanslian Siltasaarenskadun 3:ssa sijaitsevan VI huoltokanslian yhteyteen, jossa asiakaspiirin niinikään vähennyttyä voitiin tätä varten varata tilaa, sekä samalla ilmoittaa asiasta kiinteistötoimiston talo-osastolle huoneiston irtisanomiseksi lokakuun 1 p:stä lukien niin myös jättää toimitusjohtajan huollettavaksi siirron käytännöllisen järjestelyn sekä ilmoittamisen kaupunginhallitukselle.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa lokakuun 4 p:nä käsiteltiin työtupien johtokunnan kirjelmä syyskuun 9 p:ltä, jonka ohessa johtokunta lähetti tiedoksi kaupunginhallituksen päätöksen syyskuun 2 p:ltä, jolla kaupunginhallitus, työtupien johtokunnan sille suoraan kirjelmässään elokuun 23 p:ltä tekemästä esityksestä, oli suostunut siihen, että kalliinajan vuoksi keskimääräinen päiväpalkkio työtupien A- ja B-osastoilla sai nousta 24 mk:aan päivää ja hoidokkia kohden ja että työtupien C-osaston työntekijöille myönnettiin 4 %:n kalliinajankorotus heidän silloisiin urakka- ja tuntipalkkoihinsa.

Hallinto-osaston kokouksessa joulukuun 3 p:nä käsiteltiin huoltotoimen toimitusjohtajan ehdotus, että hallinto-osasto päättäisi:

1) kehoittaa Tervalammen työlaitoksen johtokuntaa huoltotoimen toimitusjohtajan ja laitoksen johtajan seuraamana tekemään ensi tilassa virkamatkan valtion ylläpitämää Ilmajoen työlaitokseen tutustuakseen siellä laitoksen sisäiseen järjestelyyn ja etenkin hoidokkirakennuksiin, jotka oli rakennettu suhteellisen huokealla n.s. parakkijärjestelmän mukaan, jotta johtokunta Ilmajoen laitoksessa tekemiensä havaintojen nojalla olisi tilaisuudessa harkitsemaan sekä mahdollisesti tekemään aloitteen Tervalammen työlaitoksen rakennussuunnitelman tarkistamisesta siten, että laitos voitaisiin rakentaa tarkoitustaan vastaavaan kuntoon huomattavasti alemmilla kustannuksilla kuin mihin kustannusarvion oli laskettu nousevan aikaisemmin vahvistettua tiilipaviljonki-järjestelmää noudatettaessa; sekä

2) pyytää kaupunginarkkitehtia seuraamaan mukana puheenaolevalle tutustumismatkalle, jotta hänkin voisi muodostaa itselleen käsityksen siitä, olisiko syytä ryhtyä tarkistamaan rakennussuunnitelmaa. Ehdotus hyväksyttiin ja päätettiin, että myös huoltolautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ottaisivat osaa tehtävään matkaan sekä että matka ulotettaisiin myös johonkin muuhun työlaitokseen, jossa voitiin tutustua kivestä rakennettuihin laitosrakennuksiin.

Huoltolautakunnan viimeisessä kertomusvuoden aikana pidetyssä varsinaisessa kokouksessa joulukuun 9 p:nä käsiteltiin toimitusjohtajan kiertokirje n:o Y 2251 marraskuun 26 p:ltä, joka koski tarkastuksen tehostamista niissä avustusta nauttivissa kodeissa, joissa oli lapsia tai 16 mutta ei vielä 18 vuotta täyttäneitä nuoria henkilöitä, sekä n.s. erikoistutkimuksen toimeenpanoa näissä kodeissa erinäisissä tapauksissa, niin myös menettelyä silloin, kun harkittiin olevan syytä ilmoittaa erikoistutkimuksen tuloksesta lastensuojelulautakunnalle. Kun tässä kiertokirjeessä, jonka lautakunta päätti merkitä tiedokseen, esitetyillä toimenpiteillä käytännössä toteutettuina tulee olemaan laajakan- toinen merkitys pääkaupungin huoltotoimen kehittämisessä sosiaalisessa suhteessa yhä tarkoituksenmukaisempiin muotoihin ja periaatteisiin, on syytä tässäkin yhteydessä toistaa pääkohdat sanotusta kiertokirjeestä:

»Jo kiertokirjeessäni marraskuun 11 p:ltä 1936 n:o Y 1715, joka oli osoitettu apulaishuoltajille ja kaikille avustuskanslioille, kiinnitin asianomaisten viranhaltijain huomiota

siihen, miten tärkeätä oli, että anottujen avustusten tarpeellisuutta, laatua ja määrää tutkittaessa omistettiin riittävästi huomiota avustettavien perheiden lapsiin ja heidän henkiseen ja ruumiilliseen kuntoisuuteensa, lähinnä heidän hoitoonsa ja kasvatukseensa, erittelemällä lapsetkin tutkimuksissa yksilöllisesti, niin että yhteiskunnallista huoltoa annettaessa voitaisiin edistää henkisesti ja ruumiillisesti terveen sukupolven syntyä. Siinä tarkoituksessa otettiin myöskin v:n 1937 alusta käytäntöön saatettuun tarkastuspöytäkirjakaavakkeeseen I sen 8 kohtaan kysymys kodin siisteydestä sekä lasten hoidosta ja kasvatuksesta; ja annettiin kiertokirjeessäni joulukuun 29 p:ltä 1936 n:o Y 1929 ohjeita tämän uuden tarkastuspöytäkirjakaavakkeen niin myös tarkastuspöytäkirjakaavakkeen 2 käytöstä.

Kuten tunnettua, lastensuojelulaki laajensi huomattavasti lakisääteisen yhteiskunnallisen huollon velvollisuuksia suhteessa lapsiin ja nuoriin henkilöihin ulottaen huoltolautakunnan velvoitukset koskemaan aineellisessa puutteessa olevien ohella myös kaikkia niitä lapsia ja nuoria henkilöitä, jotka syystä tai toisesta olivat hoidon tai kasvatuksen puutteessa tai uhanalaisessa asemassa, joten köyhäinhoidollisen aineellisen avun tarve ei enää ole edellytyksenä yhteiskunnallisille huoltotoimenpiteille lasten ja nuorten henkilöiden osalta. Tässä mielessä on lastensuojelulakiin otettu säännökset kotikasvatuksen tukemisesta, suojelutoimenpiteistä, huoltolautakunnan huostassa olevien lasten huollosta ja valvonnasta, kasvattilasten hoidon valvonnasta sekä lasten suojelemisesta heille sopimattomilta ansiotoimilta. Erittäin tärkeä on mainitussa tarkoituksessa lastensuojelulain 6 ja 7 §, joissa säädetään huoltolautakunnan velvollisuudesta järjestää tarpeellista lastenhuollon ja -kasvatuksen neuvontaa ja ryhtyä toimenpiteisiin kunnassa lasten hoidon ja kasvatuksen alalla esiintyvien epäkohtien poistamiseksi sekä kunnan velvollisuudesta perustaa tai avustaa kotikasvatusta tukevia laitoksia, niin myös 8 ja 9 §, joista edellisessä annetaan yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, missä eri tapauksissa huoltolautakunnan on ryhdyttävä lastensuojelulaissa mainittuihin toimenpiteisiin lapseen ja nuoreen henkilöön nähden, sekä jälkimmäisessä siitä, millaisia nämät asteittain tehostuvat toimenpiteet ovat.

Lastensuojelulaissa puhutaan »huoltolautakunnan» velvollisuuksista. Tähän nähden on tärkeätä muistaa, että huoltolait lepäävät keskitetyn hallintoperiaatteen pohjalla. Tarkoitus oli koota yhteiskunnallinen huolto kokonaisuudessaan saman lautakunnan, huoltolautakunnan, käsiin mahdollisuuksin kuitenkin lautakunnalle jakautua tehtäviensä tarkoituksenmukaista hoitoa varten osastoihin ja osastoille jaostoihin. Mutta, kuten edellä on viitattu, lainsäätäjä on kunnallisesta huoltolautakunnasta annetun lain 9 §:n 2 momentissa modifioinut keskityksen periaatetta säätämällä, että jos pääkaupungissa tai muussa suuremmassa kunnassa yhteiskunnallisen huollon hallintoa ei ole mahdollista tarkoituksenmukaisesti järjestää sanotun lain säännösten mukaan, voidaan niistä asetuksella säätää poikkeuksia. Pääkaupungissa käytettiin tää mahdollisuutta, ja niin saatettiin voimaan edellä kerrottu joulukuun 4 p:nä 1936 annettu poikkeusasetus. Siten syntyi työnjako pääkaupungin yhteiskunnallisen huollon toimeenpanossa, toiselta puolen huoltolautakunnan ja toiselta erillisen, itsenäisesti toimivan lastensuojelulautakunnan välillä. Jotta taasen molemmiin puolin oltaisiin selvillä siitä, missä kulkee raja huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan toimivallan välillä, otettiin mainittuun poikkeusasetukseen säännös, jonka mukaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin kohdistuvan yhteiskunnallisen huollon hallinnosta ja toimeenpanosta, paitsi milloin on kysymyksessä tammikuun 17 p:nä 1936 annettu lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainittu tapaus taikka kotipaikkaoikeuden selvitys tai korvauksen haku hoitokustannuksista, pitää huolta lastensuojelulautakunta ja jonka mukaan yhteiskunnallisen huollon hallinto ja toimeenpano Helsingin kaupungissa on, yllämainituin poikkeuksin, huoltolautakunnan asiana.

Sota-aika yhteiskuntaelämään syvästi vaikuttavine seuraamuksineen on nostattanut entistä vakavampana päiväjärjestykseen kysymyksen lasten ja nuorison tarkoituksenmukaisen suojelun ja huollon voimaperäisestä tehostamisesta, jotta kyettäisiin ajoissa asettamaan riittävät sulut niille siveellisille ja ruumiillisille vaaroille, jotka enenevin määrin näyttävät sekä yleensä että etenkin asutuksessa uhkaavan varhaisnuorisoa ja lapsiakin.

Sanalla sanoen: lasten ja nuorten henkilöiden huolto, heidän suojele- ja kasvatustyönsä velvoittavat nyt yhteiskunnallisen huollon järjestäjiä ja toimeenpanijoita kansakunnan menestyksen nimessä mitä vakavimmin. Millään taholla ei ole lupa luottaa toiseen tahoon; kaikki voimat on mobilisoitava yhteiseen ponnistukseen tulevan sukupolven henkisen ja ruumiillisen terveyden edistämiseksi sekä sen siveellisen luonteen lujittamiseksi.

Puhumattakaan lastensuojelulain kunnille ja kunnallisille huoltoviranomaisille tässä tarkoituksessa asettamista velvoituksista, on muistettava, että jo köyhäinhoitolaissakin annettiin siihen tähtääviä säännöksiä. Sanotaanhan köyhäinhoitolain 26 §:ssä, että »milloin avustusta annetaan kotiin, tulee köyhäinhoitolautakunnan valvoa, että avustusta käytetään oikein ja erittäinkin, että lasten hoitoa ja kasvatusta ei laiminlyödä», ja saman lain 35 §:ssä säädetään, että köyhäinhoitolautakunnan (huoltolautakunnan) huolenpidossa olevan lapsen tulee saada huolellinen kasvatus ja nauttia sellaista opetusta kuin laissa oppivelvollisuudesta säädetään, sekä että lapselle on sitä paitsi, mikäli mahdollista, annettava sopivaa ammattikasvatusta tahi, milloin erityisiä edellytyksiä siihen ilmenee, muuta opetusta, kunnes hän täyttää 16 vuotta. Tätä säännöstä on lastensuojelulaissa vielä tehostettu siten, että opetusta ammattiin tai toimeen annettaessa on pidettävä silmällä, että opetus kohdistetaan ensi sijassa sellaiselle alalle, johon lapsella tai nuorella henkilöllä on erityisiä taipumuksia (lastensuojelulain 20 §:n 3. mom.).

Lasten ja nuorten henkilöiden menestys velvoittaa siis, kuten tunnettua, myös huoltolautakuntaa ja sen alaista huoltovirastoa, lähinnä tietenkin, kun on kysymys avustusta saavista perheistä, mutta, kuten edeltä uskoisin selvinneen, laajemmassakin mielessä.

Sen vuoksi onkin erittäin tärkeitä, että n.k. lapsiperheet tulevat huoltoviraston osalta entistäkin kiinteämmän huomion ja huolenpidon esineiksi; ja tässä kohden olemmekin tulleet kiertokirjeeni ydinkohtaan.

Yhteiskunnallista huoltaa toteutettaessa on lasten ja nuorten henkilöiden henkisen ja ruumiillisen menestyksen painopiste, lastensuojeluviranomaisten rinnalla, huoltoviraston kodissakävijäin ja diakonissain hartioilla. He joutuvat kotikäynneillään lähinnä ja laajemmassa määrässä huomioimaan, kuten johtosäännöistä (ks. 20 ja 26 §) ja tarkastuspöytäkirjakaavakkeestakin ilmenee, perhe- ja kotiooloja, avustuksenlaadun ja määrän tarkoituksenmukaisuutta, kodin siisteyttä, lasten hoitoa ja kasvatusta sekä heidän mahdollisia sairauksiaan ja ruumiillisia tai henkisiä vajavaisuuksiaan sekä luonnettaan, elämäntapaa kodeissa jne. Ja heidän työnsä tunnollisuudesta, heidän harkintansa kypsyydestä, heidän ihmisrakkaudestaan ja sosiaalisen mielensä laadusta lähinnä riippuu, tulevatko toimenpiteet ajoissa ja ovatko ne riittävät ja tarkoituksenmukaiset. Tahdonkin siis vedota lähinnä heihin ja heidän ohellaan kanslianesimiehiin ja apulaisjohtajiin huoltaa kaipaavien lasten ja nuorten henkilöiden nimessä ja puolesta sekä kehoittaa heitä huolellisesti tutkimaan myöskin avustettavien perheiden lasten ja nuorten henkilöiden henkistä ja ruumiillista tilaa sekä tunnontarkasti täyttämään ja tarkastamaan tarkastuspöytäkirjakaavakkeen asiaankuuluvat kohdat.

Näihin kohtiin on nyt, kun tarkastuspöytäkirjakaavake I:n painos alkaa loppua, tehty eräiden pienempien selvennysten ja tarkistusten ohella huomattava lisäys, joka esiintyy ohellisen uuden kaavakkeen viimeisellä sivulla 19 kohtana. Siinä on esitetty kodissakävijälle vastattavaksi kysymys:

»Onko syytä erikoistoimenpiteisiin lasten ja nuorten henkilöiden hoitoon ja kasvatukseen nähden ja mihin?» Ei ole katsottu enää nykyoloissa voitavan tyytyä pelkästään siihen vastaukseen, joka on tarkoitettu annettavaksi kaavakkeen 8 kohdalla oleviin kysymyksiin kodin siisteydestä sekä lasten hoidosta ja kasvatuksesta, vaan on päädytty siihen, että kodissakävijän on 19 kysymyksen kohdalla lisäksi esitettävä perusteltu vastauksensa siitäkin, onko jokin erikoinen toimenpide johonkin lapseen tai nuoreen henkilöön nähden kodissa tarpeen vaatima sekä, jos niin on laita, millainen toimenpide.

— — — Mutta vastauksissa ei ole tyydyttävä tekemään ehdotuksia ainoastaan niistä tapauksista, jotka lain säännösten selostuksessani ovat luetut köyhäinhoitoasioiksi, s.o. huoltolautakunnan ratkaisuvaltaan kuuluviksi ja siis asianomaisessa jaostossa päätettäväksi, vaan niissäkin tapauksissa, jotka kuuluvat täällä lastensuojelulautakunnan päättäviin.

Jos kanslianesimies ja asianomainen apulaisjohtaja ovat kodissakävijän kanssa samaa mieltä siitä, että ehdotettu erikoistoimenpide kuuluu jaoston ratkaistaviin asioihin, ja jos toimenpiteen tarpeellisuus pidetään riittävästi selvitettyinä, niin ettei se näytä lisäksi kaipaavan sellaista erikoistutkimista, josta tuonnempana puhutaan, käsitellään ehdotus erikoistoimenpiteeksi pääasian yhteydessä samalla kertaa.

Sen sijaan on kanslianesimiehen ja asianomaisen apulaisjohtajan otettava tarkoin huomioon, että jos ehdotus ei kuulu huoltolautakunnan jaoston, vaan lastensuojelulautakunnan päätettäviin asioihin, tai jos se ennen ratkaisua jostain muusta syystä näyttää kaipaavan lisäksi erikoistutkimusta, jäljennös tarkastuspöytäkirjasta kokonaisuudessaan on heti toimitettava rekisterikansliaan sitä varten asetettavalle erikoiskodissakävijälle hänen suoritettavanaan olevaa erikoistutkimusta varten.

Jotta suunniteltu toiminta muodostuisi menettelytapoihin nähden yhdenmukaiseksi ja selväksi, olen katsonut tarpeelliseksi antaa asiassa vielä seuraavat ohjeet ja määräykset:

1. *Kodissakävijän* tulee kiinnittää kotikäynneillään erityistä huomiota lasten ja nuorten henkilöiden hoitoon ja kasvatukseen sekä, jos havaitsevat erikoistoimenpiteen tarpeelliseksi, tehdä siitä perusteltu ehdotus tarkastuspöytäkirjaan;

2. *Diakonissan* tulee kotikäyntiensä yhteydessä tarkkailla edellä 1. kohdassa mainittua hoitoa ja kasvatusta sekä etenkin tavalla tai toisella sairaiden lasten ja nuorten tilaa sekä ilmoittaa havainnoistaan asianomaisille kodissakävijöille ja kanslianesimiehille mahdollisten erikoistoimenpiteiden järjestämistä varten;

3. *Lapsiperheiden erikoiskodissakävijän* tulee:

a) joka päivä kello 13 alkaen olla rekisterikansliassa, vastaanottaa siellä tähän kansliaan hänelle osoitetut tarkastuspöytäkirjain jäljennökset, huolehtia niiden viennistä erityiseen diaariluetteloon;

b) suorittaa tutkimukset siinä järjestyksessä kuin niitä koskevat ehdotukset ovat hänelle saapuneet, huomioonottaen kuitenkin, että jos erikoistoimenpide näyttää kiireelliseltä tai on sellaiseksi ehdotettu, tutkimus toimitetaan kiireellisyysjärjestyksessä;

c) kirjoittaa tutkimuksen tulokset ehdotuksineen ja perusteluineen tarkastuspöytäkirjakaavakkeelle 2, sekä lähettää viipymättä ehdotuksensa asianomaisen huoltokanslian esimiehelle;

d) huolehtia tarkoin siitä, että ehdotukset ovat täsmällisesti laaditut sekä että, jos ne poikkeavat aloitteen tehneen kodissakävijän ehdotuksista, myös syyt siihen mainitaan; sekä

e) noudattaa toiminnassaan muutoin soveltuvin osin, mitä kodissakävijöille on määrätty;

4. *Kanslianesimiehen* tulee huolellisesti tarkastaa aloitteen tehneen kodissakävijän ehdotus erikoistoimenpiteeksi sekä, jos hän tulee siihen tulokseen, että ehdotus on siirrettävä erikoiskodissakävijän tutkittavaksi, toimittaa tarkastuspöytäkirjan jäljennös tälle lisätutkimusta varten, niin myös erikoistutkimuksen kansliaan saavuttua, tarkastaa se sekä huolehtia sen merkitsemisestä jaoston esityslistaan; ja

5. *Apulaisjohtajan* tulee tarkistaessaan kanslianesimiehen tarkastamia ehdotuksia erikoistoimenpiteiksi huolellisesti tutkia, voiko hän yhtyä ehdotukseen vai onko hänen syytä esittää jaostolle siitä poikkeava ehdotus, niin myös, milloin ilmenee epätietoisuutta siitä, kuuluuko asia huoltolautakunnan jaoston vaiko lastensuojelulautakunnan ratkaistaviin, neuvotella kysymyksestä huoltotoimen toimitusjohtajan kanssa.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että myös alkoholistihuolto-osaston ja irtolaishuolto-osaston kodissakävijäin on ilmoitettava havaintonsa asianomaiselle huoltokanslian esimiehelle toimenpiteitä varten, mikäli he kotikäynneillään huomaavat esiintyvän aiheutta p.o. toimenpiteisiin.

Jaoston päätösten toimeenpanoon nähden on otettava huomioon, että jaoston lopullisesti ratkaisemat erikoistoimenpiteet pannaan täytäntöön samassa järjestyksessä kuin päätökset yleensä. Jos taasen jaosto on päättänyt, että asiasta on ilmoitettava lastensuojelulautakunnalle ja pyydettyä sen toimeenpideä siinä, tulee kanslianesimiehen lähettää oikeiksi todistamansa jäljennökset asiaankuuluvista tarkastuspöytäkirjoista ja esityslistoista päätösmerkintöineen lastensuojelulautakunnalle saattokirjeen seuraamana, jossa tapaus ilmoitetaan lautakunnalle ja samalla pyydetään, että lastensuojelulautakunta.

ryhtyisi tarpeellisiksi harkitsemiinsa toimenpiteisiin oheistetuista asiakirjoista ilmenevässä asiassa sekä hyväntahtoisesti ilmoittaisi huoltokanslian esimiehelle, mitä siinä on päätetty, jotta tapaus voitaisiin poistaa huoltolautakunnan kirjoista. —»

On vielä merkittävä, että huoltolautakunta useaan otteeseen vuoden varrella antoi siltä pyydettyjä lausuntoja lukuisten vapaitten huoltojärjestöjen apuraha-anomuksista sekä käsitteli monia sekä viranhaltijaryhmiä että yksityisiä viranhaltijoita koskevia kysymyksiä ja esityksiä, joiden yksityiskohtaiseen esittelyyn tässä ei kuitenkaan voida ryhtyä. Lisättäköön vielä, että huoltotoimen toimitusjohtaja joutui kertomusvuoden aikana antamaan virkailijakunnalle suuren määrän kiertokirjeitä, joiden tarkoituksena oli ohjata huoltotoimen täytöntöönpanoa niin periaatteellisessa suhteessa kuin käytännöllisiin toimenpiteisiin nähden kohti suurempaa yhdenmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

D. Katsaus huoltoviraston toimintaan

Virkailijat. Merkittävimpänä muutoksena viraston virkailijakunnassa on mainittava, että lautakunnan apulaisasiamies, varatuomari I. Arpia valittiin lautakunnan asiamieheksi maaliskuun 1 p:stä lukien.

Kansliatyö. Huoltoviraston yleisestä toimistosta lähetettiin kertomusvuonna yhteensä 5 130 kirjelmää, johon ei sisälly irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kirjeenvaihto. Niistä tuli keskuskanslian osalle 2 495, rekisterikanslian osalle 1 163, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden osalle 653 ja työttömyyshuoltokanslian osalle 819.

Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoidon varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 28 728, joita eri kansliat valmistelivat seuraavasti:

I kanslia	4 656	V kanslia	4 700
II »	4 407	VI » (laitos)	3 561
III »	3 805	VII »	3 822
IV »	3 777		
		Yhteensä	28 728

Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 3 612.

Köyhäinhoidon varten asetetuissa huoltokanslioissa käsiteltyjen asioiden kokonaismäärä oli 103 791, joista I kansliassa 16 114, II:ssa 14 338, III:ssa 18 295, IV:ssä 14 458, V:ssä 14 186, VI:ssa (laitoskanshassa) 14 142 ja VII:ssä 12 258. Näiden kanslioiden kodissakävijät suorittivat yhteensä 29 269 kotikäyntiä jakautuen eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 4 666, II:n 4 603, III:n 3 888, IV:n 3 920, V:n 4 831, VI:n (laitoskanslian) 3 561 ja VII:n 3 800. Kanslian-esimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 854 tarkistuskäyntiä avunsaajain luona. Köyhäinhoidon diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Diakonissojen tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 17 102.

Huoltoviraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Siltasaarenkadun talossa n:ot 3—5. Köyhäinhoidon varten asetetut huoltokansliat pidettiin avoinna arkipäivisin klo 9—14 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 9—13.

Rekisterikansliassa hoidetun avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 2 635 uudella kortilla ja sisälsi rekisteri vuoden päättyessä 128 044 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli n.s. aktien luku kasvoi 2 867:lla ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 127 307. Rekisteristä annettiin avunanoja koskevia tietoja viranomaisille, avustusjärjestöille ja yksityisille 2 701 tapauksessa. Erikseen pidetyssä sairaalahoidon- ja lääkekortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 4 712. Uusia avustuskortteja annettiin kansliasta 1 059. Näiden tehtävien ohella annettiin kansliasta kirjallisesti verotusvalmisteluvirastolle sen pyytämät tiedot 5 145 avunsaajasta. Kansliassa käsiteltiin vuoden kuluessa 2 384 sairaalahoidon koskevaa anomusta, niistä annettiin 1 160 tapauksessa maksusitoumus sairaaloihin, 472 tapauksessa varattomuustodistus, 499 anomusta evättiin ja 253 tapauksessa anomus raukesi. Loput saapuneista 3 612 anomuk-

sesta käsiteltiin eri avustuskanslioissa. Rekisterikanslian kodissakävijät suorittivat yhteensä 2 565 kotikäyntiä. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaisevien tilastollisten katsausten laatiminen ja niiden aineiston kokoaminen sekä kaupungin ja valtion tilastoja varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kansliatyön määrä selviää vain osittain tilastotietojen avulla. On nimittäin otettava huomioon, että ne tutkimukset, jotka kohdistetaan jokaisen kanslian tietoon tulleen henkilön elämäntapaan ja olosuhteisiin ennen kuin häneen voidaan ryhtyä soveltamaan lain edellyttämiä huoltotoimenpiteitä, ovat perusteellisempia ja suuritöisempiä kuin esim. köyhäinhoitotapauksissa.

Uusia alkoholistitapauksia ilmoitettiin kertomusvuonna kansliaan tai muuten tuli sen tietoon kaikkiaan 794 ja irtolaistapauksia 250. Kun näiden lisäksi edelliseltä vuodelta jääneitä tapauksia oli vielä tutkimatta, saivat kodissakävijät kertomusvuonna tutkittavaksi kaikkiaan 4 873 tapausta. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 489, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 194, jälkivalvontapäätöksiä 21 ja huoltolaan lähettämisesityksiä 50. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 228, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 84, jälkivalvontapäätöksiä 70, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 175 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 13. Tarkempi selvitys vuoden aikana alkoholistihuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 748, ja irtolaishuollossa olleista, luvultaan 704, on edempänä (s. 32—43). Kansliasta lähetettiin 4 456 ja sinne saapui 4 522 kirjelmää.

Asiamiestoimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiamiestoimiston yleiskanslian monihaaraista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 041 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 573 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 528, joista 389 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 732 tapausta, joista 572 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui kirjelmiä 5 807 ja niitä lähetettiin 7 466.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka huoltolautakuntien antaman hoidon osalta koskivat 1 000 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2 027:ään. Lisäksi suoritti kanslia alkoholisti- ja irtolaistakien nojalla alkoholistihuoltoloissa ja työlaitoksissa hoidettujen henkilöiden kustannusten perimisiä valtiolta. Kirjelmiä saapui kansliaan 5 111 ja niitä lähetettiin sieltä 2 870.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta köyhäinhoitolain nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 489 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 401 huoltolautakunnan, 80 lastensuojelulautakunnan ja loput 8 molempien antamaa avustusta. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 188 sotasiirtolaisen saamasta huollosta ja siirtokustannuksista, lautakunnan 20 henkilölle antamasta ammattiopetusavustuksesta ja 21 raajarikolle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista; näistä hylättiin 4 proteesianomusta. Kansliaan saapui 3 329 ja sieltä lähetettiin 2 081 kirjelmää.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 22 914 avunsaajapäähenkilölle annetusta avusta, joista 19 851 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa (niistä 19 640 köyhäinhoitoa, 94 alkoholistihuoltoa, 1 irtolaishuoltoa ja 116 sotasiirtolaishuoltoa) sekä loput 3 063 lastensuojelulautakunnan antamaa hoitoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 1 641, joista 1 316 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 3 207 tapausta, niistä huoltolautakunnan 2 951 ja 256 lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui 13 502 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 30 449 kirjelmää.

Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhoitoa korvaamaan 35 miestä ja kunnalliskotiin 2 naista.

Koko asiamiestoimiston lähettämien kirjelmien yhteinen lukumäärä oli 42 866 ja saapuneiden 27 749.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

A. Köyhäinhoitolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avunsaajia oli yhteensä 6 972 henkilöä eli 2.1 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli näistä 2 026, naisia 4 791 ja alle 16 vuotiaita lapsia 155. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä vähennystä 1 416 henkilöä eli 16.9 %.

Tilapäistä avustusta eli vain kotiaavustusta alle 500 mk saaneita oli 700 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 466 henkilön eli 40.0 %:n vähennystä. Turvautuminen köyhäinhoitoapuun oli siis sekä varsinaisten että varsinkin tilapäisten avunsaajien kohdalla melkoisesti vähentynyt. Laskemalla molemmat edellä olevat avunsaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 7 672 henkilöä.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista välillisesti tullut osalliseksi 1 267 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 324 ja lapsia 943. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan summaksi 8 939, joka henkilöluvu osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti osallisiksi tulleiden koko määrän.

Yllä mainittuihin lukuihin sisällyttämättä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikka-oikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 000, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 192 henkilöä.

Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä v. 1934—43 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	20 612	19 174	17 753	14 994	12 853	12 249	13 021	11 942	8 388	6 972
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	28 166	25 639	23 499	18 872	16 141	16 053	16 657	14 424	9 554	7 672
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	39 346	35 555	32 446	25 420	21 019	20 425	21 527	19 236	11 740	8 939
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	7.6	6.9	6.3	5.1	4.2	3.9	4.1	3.7	2.6	2.1
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	10.3	9.2	8.3	6.4	5.3	5.1	5.2	4.5	2.9	2.3
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	14.4	12.8	11.4	8.7	6.9	6.5	6.7	6.0	3.6	2.7

Kun yksityiskohtaisempia tilastotietoja kerätään vain tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, nimittäin varsinaisista avunsaajista, koskevat niinmuodoin kaikki seuraavat selvitykset yksinomaan näitä. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 80.5 % syntynyt muulla paikkakunnalla¹⁾ kuin Helsingin kaupungissa. Maaseudulla oli syntynyt 61.6 %, maamme kaupungeissa 33.7 %, ulkomailla 4.3 % ja 0.4 %:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16 vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla ¹⁾ kuin Helsingissä syntyneitä	1 514	4 080	19	5 613
%:na varsinaisista avunsaajista	74.7	85.2	12.3	80.6

¹⁾ Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

Siten siis noin $\frac{3}{4}$ miehistä ja runsaasti $\frac{4}{5}$ naisista ei siis kuulunut kaupungin synty-peräiseen väestöön. Sen sijaan alle 16 vuotiaista avustetuista oli melkein $\frac{9}{10}$ syntyisin helsinkiläisiä.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 434 henkilöllä eli 20.6 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahii riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16 vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	377	1 008	49	1 434
%:na varsinaisista avunsaajista	18.6	21.0	31.6	20.6

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista oli v. 1934—43 seuraava:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	3 934	3 727	3 370	2 795	2 597	2 715	2 921	2 668	1 767	1 434
%:na varsinaisista avunsaajista ..	19.1	19.4	19.0	18.6	20.2	22.2	22.4	22.3	21.1	20.6

Kertomusvuonna on siis niiden osuus, joiden kotipaikkaoikeus oli muualla kuin Helsingissä, hieman alentunut.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli useimmissa tapauksissa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 60.4 %, josta mielisairaus 21.3 %, tuberkuloosi 5.3 %, tylsä- ja vähämielisyyys 1.7 %, nivelreumatismi 1.3 %, raajarikkoisuus 1.1 %, sokeus ja kuurous 0.6 % sekä muut sairaudet 29.2 %. Vanhuudenheikkous oli syynä 28.6 %:lla, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 2.0 %:lla, riittämätön ansio 1.9 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 1.5 %:lla, synnytys 1.1 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.6 %:lla, työttömyys 0.3 %:lla ja aviopuolison kuolema 0.1 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 3.6 %:lla. Edelliseen vuoteen verraten ovat eri syyryhmien osalta muutokset olleet varsin vähäisiä. Jos verrataan eri sukupuolia keskenään, niin voidaan varsinkin parin syyryhmän kohdalla havaita sangen tuntuva ero: vanhuudenheikkous esiintyi nimittäin syynä naisilla 33.5 %:lla, mutta miehillä vain 17.1 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli miesten osalta syynä 11.2 %:lla, mutta naisten osalta vain 2.8 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1934—43 eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna vaihteli seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vanhuudenheikkous	9.6	10.3	11.1	13.7	17.4	18.7	18.5	19.6	26.2	28.6
Mielisairaus ja tylsämielisyyys	9.4	10.4	11.3	13.5	15.9	16.8	15.2	16.9	21.3	23.0
Muut sairaudet ¹⁾	30.0	33.3	35.2	41.7	40.8	38.7	34.7	34.3	37.3	37.4
Aviopuolison kuolema	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1
Perheen lukuisuus	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8	0.5
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.7	6.5	6.5	5.4	6.3	5.9	6.5	7.3	6.5	6.0
Työttömyys	37.8	32.2	28.1	16.6	12.4	13.8	19.7	15.7	2.6	0.3
Muut syyt ³⁾	5.4	6.2	6.7	7.9	5.7	5.2	4.6	5.4	5.1	4.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — ³⁾ Tähän on luettu riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Alle 16 vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli kertomusvuonna lapsen sairaus tai viallisuus 68.4 %:lla, vanhemmista johtuva seikka 5.8 %:lla ja jokin muu syy 25.8 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on lisäksi selvitetty avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsy, milloin se on katsottu niin merkittäväksi, että se oleellisesti vaikuttaa avuntarpeeseen. Huomioonotettava lisäsy on tällöin esiintynyt 332 henkilön kohdalla, joista 133:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivulloisuus tai muuten vähentynyt työkyky, 51:llä riittämätön ansio, 31:llä työttömyys, 14:llä oma juoppous sekä 27:llä muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus muiden lisäsyryhmien ollessa vähäisiä.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat ovat laitoksissa olleita, yksityishoidossa olleita tai kotiaivustusta saaneita, mutta on osa heistä kertomusvuonna saanut kahdessa tai kaikissa kolmessa muodossa annettua avustusta. Tämän mukaan jakautuvat varsinaiset avunsaajat seuraavalla tavalla:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 068	1 959	104	3 131
» yksityishoidossa olleita	3	3	—	6
» kotiaivustusta saaneita	506	2 253	17	2 776
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta saaneita	448	576	34	1 058
Yksityishoidon lisäksi kotiaivustusta saaneita	1	—	—	1
Laitos- ja yksityishoidon lisäksi kotiaivustusta saaneita	—	—	—	—
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa köyhäinhuoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaivustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	1 516	2 535	138	4 189
Yksityishoidossa olleita	4	3	—	7
Kotiaivustusta saaneita	506	2 253	17	2 776
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

Laitoshoidtoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaivustuksen ohella oli siis saanut 4 189 henkilöä eli 60.1 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 54.7 %), yksinomaan kotiaivustusta 39.8 % (edellisenä vuonna 45.2 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (edellisenä vuonna 0.1 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. Kuutena edellisenä vuonna suoritettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1943 aikana saaneista henkilöistä.

Avustus	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 074	3 156	3	4 233
Lyhytaikainen	952	1 635	152	2 739
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

¹⁾ Kotiaivustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiaivustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä t.m.s.

Suurimmalla osalla eli 60.7 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus ollut säännöllistä. Miehet ja naiset erosivat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä 53.0 %, mutta naisista 65.9 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 1.9 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhoitoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku yleensä hieman laskenut, miehiä lukuunottamatta.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhoidon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1939—43 ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1943 avustettuja henkilöitä oli 1 116, joista 142 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 3 508 eli 50.3 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 1 412 henkilöä, mutta olivat he saaneet eräinä vuosina säännöllistä, eräinä taas lyhytaikaista tahi myös yksinomaan lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteissumma 4 920 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittäytyivät siten, että heitä oli naimattomia 51.5 %, naimisissa olevia 20.5 %, eronneita 5.8 % ja leskiä 22.2 %. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä oli naimattomia 47.5 %, naimisissa olevien tehdessä 38.6 % ja leskien 8.0 %, oli naisista yli puolet, 53.2 % naimattomia, runsas neljäsosa eli 28.2 % leskiä ja vain 12.8 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 5.7 % ja naisista 5.8 %, neljän miehen siviilisäädyn ollessa tuntematon.

Syntyperän mukaan oli alle 16 vuotiaista avunsaajista 90 eli 58.1 % aviosyntyisiä ja loput 65 eli 41.9 % aviottomia, joten aviottomien osuus oli siis melkoisesti lisääntynyt. Isä oli kuollut 14 avustetulta lapselta ja 33:n isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 97.8 % 16 vuotta täyttäneitä ja vain 2.2 % alle 16 vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli alla olevan taulukon mukainen:

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	34	1.7	88	1.8	122	1.8
20—29	164	8.1	443	9.3	607	8.9
30—39	387	19.1	588	12.3	975	14.3
40—49	438	21.6	629	13.1	1 067	15.6
50—54	189	9.3	301	6.3	490	7.2
55—59	203	10.0	417	8.7	620	9.1
60—69	338	16.7	1 084	22.6	1 422	20.9
70—	273	13.5	1 241	25.9	1 514	22.2
Yhteensä	2 026	100.0	4 791	100.0	6 817	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli 3 556 eli 52.2 % kaikista täysikasvuista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 57.2 %, mutta miesten kohdalla 40.2 %. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyvät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 15.7 % ja 14.3 %, miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 21.6 % ja 30—39 19.1 %, naisista vastaavasti vain 13.1 % ja 12.3 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	61	3.0	84	1.7	145	2.1
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	20	1.0	27	0.6	47	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	174	8.6	545	11.4	719	10.5
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	124	6.1	249	5.2	373	5.5
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	724	35.7	1 030	21.5	1 754	25.7
Muita työntekijöitä	711	35.1	1 167	24.4	1 878	27.6
Merimiehiä ja kalastajia	31	1.5	11	0.2	42	0.6
Yleisessä palveluksessa tai yksit. laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	44	2.2	61	1.3	105	1.5
Yksityisten palvelijoita	—	—	1 122	23.4	1 122	16.5
Muun elinkeinon harjoittajia	41	2.0	160	3.3	201	3.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	96	4.8	335	7.0	431	6.3
Yhteensä	2 026	100.0	4 791	100.0	6 817	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä runsaasti puolet kaikista täysikasvuuisista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus yli $\frac{7}{10}$, naisista vajaa puolet. Huomattakoon vielä naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli lähes $\frac{1}{4}$ kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16 vuotiaat lapset on ryhmitelty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä 52.3 %, muita työntekijöitä 20.0 %, itsenäisiä liikkeenharjoittajia, liikeapulaisia ja työnjohtajia 12.3 %, yksityisten palvelijoita 11.0 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen. Erikseen mainittakoon, että aviottomista lapsista oli 11.0 % yksityisten palvelijoiden lapsia.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloista taulukko-osaston alkuun liitetty selvitys osoittaa, että 2 179 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 574 2 huoneen asunnoissa sekä 117 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 868 ja yömajoissa 190 henkilöä; loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomia. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 55.6 %, kahden huoneen 14.6 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 3.0 %, asukkeina 22.1 % sekä yömajoissa 4.6 % kaikista varsinaisista avunsaajista.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitushoito

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 1 516 miestä, 2 535 naista ja 138 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 4 189 eri henkilöä (edellisenä vuonna 4 589).

Laitoshuoltopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 842 027 (edellisenä vuonna 910 203), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 201.0 huoltopäivää (edellisenä vuonna 198.3). Keskimääräinen huoltopäiväluku nousi miesten kohdalla 185.1 päivästä 188.7:ään ja naisten kohdalla 216.3:sta 217.3:een, mutta aleni lasten kohdalla 39.1:stä 36.8:aan. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilais-ten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1943

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	1 516	2 535	4 051	286 113	550 840	836 953	206.6
Kaupungin omat laitokset	1 336	1 980	3 316	262 856	465 939	728 795	219.8
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>411</i>	<i>583</i>	<i>994</i>	<i>92 884</i>	<i>157 756</i>	<i>250 640</i>	<i>252.2</i>
Kunnalliskoti	355	574	929	81 974	155 793	237 767	255.9
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	72	—	72	5 580	—	5 580	77.5
Tervalammen työlaitos	34	13	47	5 330	1 963	7 293	155.2
Sairaalat	539	612	1 151	34 799	39 104	73 903	64.2
Marian sairaala	215	207	422	6 535	7 118	13 653	32.4
Kivelän sairaala	192	361	553	13 541	25 193	38 734	70.0
Tuberkuloosisairaala	148	58	206	14 705	6 773	21 478	104.3
Kulkutautisairaala	2	2	4	18	20	38	9.5
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskus-</i> <i>kodit</i>	<i>447</i>	<i>831</i>	<i>1 278</i>	<i>135 173</i>	<i>269 079</i>	<i>404 252</i>	<i>316.3</i>
Nikkilän sairaala	424	783	1 207	128 675	253 205	381 880	316.4
Kivelän sairaala	18	40	58	3 902	13 481	17 383	299.7
Keskuskodit	12	14	26	2 596	2 393	4 989	191.9
Muiden omistamat laitokset	237	647	884	23 257	84 901	108 158	122.4
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	<i>15</i>	<i>198</i>	<i>213</i>	<i>2 949</i>	<i>31 792</i>	<i>34 741</i>	<i>163.1</i>
Vanhainkoti Altenheim	—	8	8	—	2 871	2 871	358.9
» De gamlas hem	—	6	6	—	1 856	1 856	309.3
» Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan	—	1	1	—	365	365	365.0
» Hemgården	1	8	9	146	1 704	1 850	205.6
» Iitala	—	7	7	—	2 102	2 102	300.3
» Mariayhdistyksen	—	12	12	—	2 566	2 566	213.8
» Rouvasväenyhdistyksen	—	8	8	—	2 616	2 616	327.0
» Ruotsalaisen metodisti seurakunnan	—	9	9	—	2 965	2 965	329.4
» Vaasan ukkokoti	1	—	1	365	—	365	365.0
» Venäläisten	8	25	33	1 725	6 728	8 453	256.2
Lepokoti Alisalo	—	9	9	—	261	261	29.0
» Kallioniemi	—	3	3	—	265	265	88.3
» Lepopirtti	2	6	8	63	204	267	33.4
Äitienkoti Ensikoti	—	41	41	—	2 797	2 797	68.2
» Solhem	—	3	3	—	272	272	90.7
Pippingsköldin hoitola	—	43	43	—	2 104	2 104	48.9
Kuhankosken tyttökoti	—	2	2	—	577	577	288.5
N.N.K.Y:n tyttökoti	—	1	1	—	31	31	31.0
Pelastusarmeijan tyttökoti	—	1	1	—	230	230	230.0
Lastenkoti Pisara	—	2	2	—	305	305	152.5
Venäläisten lastenkoti	—	3	3	—	973	973	324.3
Helsingin sokeainkoulu	2	—	2	285	—	285	142.5
Kuuromykkäinkoti Salmela	1	—	1	365	—	365	365.0
<i>Työkodit ja -siirtolat</i>	<i>—</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>—</i>	<i>2 349</i>	<i>2 349</i>	<i>213.5</i>
Vastaanottokoti Betania	—	1	1	—	199	199	199.0
Rajamäen naissiirtola	—	3	3	—	502	502	167.3
Työkoti Emmaus	—	7	7	—	1 648	1 648	235.4
Sairaalat, parantolat y.m.s.	148	313	461	6 556	11 356	17 912	38.9
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	42	42	—	542	542	12.9
» » muut osastot ..	58	171	229	1 565	3 811	5 376	23.5
Helsingin diakonissalaitos	—	1	1	—	345	345	345.0
Suomen punaisen ristin sairaala	82	86	168	2 097	2 007	4 104	24.4
Suomen huollon sairaala	1	2	3	10	304	314	104.7
Erilaiset keuhkotautiparantolat	4	4	8	329	753	1 082	135.3
Helsingin sairaskoti	1	10	11	365	3 419	3 784	344.0
Veikkolan parantola	—	3	3	—	175	175	58.3
Kaatumatautisten hoitolat	6	—	6	2 190	—	2 190	365.0
Mielisairashoitolat	77	148	225	13 752	39 039	52 791	234.6
Lapinlahden sairaala	31	32	63	1 745	1 508	3 253	51.6
Niuvanniemen sairaala	—	2	2	—	730	730	365.0

Jatk.

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Pitkänien sairaala	—	1	1	—	362	362	362.0
Kellokosken sairaala	21	61	82	4 112	18 170	22 282	271.7
Seinäjoen piirisairaalat	6	13	19	2 190	4 745	6 935	365.0
Uudenkaupungin piirimielisairaala	1	23	24	365	8 029	8 394	349.8
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitos ...	2	1	3	730	365	1 095	365.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	9	9	18	2 410	2 940	5 350	297.2
Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekoti ...	4	6	10	1 460	2 190	3 650	365.0
Toivolän poikakoti	3	—	3	740	—	740	246.7
Alkoholistihuoltolat	—	1	1	—	365	365	365.0
Perniön alkoholistihuoltola	—	1	1	—	365	365	365.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	77	61	138	2 872	2 202	5 074	36.8
Kaupungin omat laitokset	67	49	116	2 351	1 889	4 240	36.8
Huoltolautakunnan alainen	15	17	32	807	1 015	1 822	56.9
Kunnalliskoti	15	17	32	807	1 015	1 822	56.9
Sairaalat	53	33	86	1 544	840	2 384	27.7
Marian sairaala	38	22	60	1 148	479	1 627	27.1
Kivelän sairaala	3	1	4	72	19	91	22.8
Tuberkuloosisairaala	1	2	3	51	179	230	76.7
Kulkutautisairaala	12	8	20	273	163	436	21.8
Mielisairashoitolat	—	1	1	—	34	34	34.0
Nikkilän sairaala	—	1	1	—	34	34	34.0
Muiden omistamat laitokset	10	12	22	521	313	834	37.9
Sairaalat, parantolat y.m.s.	9	12	21	250	313	563	26.8
Helsingin yleinen sairaala	6	8	14	107	139	246	17.6
Suomen punaisen ristin sairaala	3	4	7	143	174	317	45.3
Mielisairashoitolat	1	—	1	271	—	271	271.0
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	1	271	—	271	271.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 87.1 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 30.0 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä mielisairaalat ja muut mielisairashoitolat käyttivät yksinään runsaasti puolet eli 54.8 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 411 miestä, 583 naista ja 32 lasta eli yhteensä 1 026 eri henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 114 henkilön vähennystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Sodan jatkumisen vuoksi oli laitoksen sairaala edelleen puolustusvoimien käytössä, samoin eräät muutkin huoneistot. Henkilökunnasta oli kaikkiaan 16 viran- ja toimenhaltijaa puolustusvoimien tehtävissä.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 401 miestä ja 574 naista, yhteensä 975 täysikasvuista henkilöä, sekä 32 lasta, joista poikia 15 ja tyttöjä 17, siis kaikkiaan 1 007 henkilöä, joista osa oli vuoden

kuluessa sekä kunnalliskodissa että työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja jommassa-kummassa. Yhteissummaan sisältyy sotasiirtolaisia 34 miestä ja 44 naista, yhteensä 78 henkilöä. Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia oli 687 henkilöä, vuoden varrella otettiin 320 ja poistettiin 317 henkilöä. Veen 1944 jäi siis jäljelle laitoksiin 690 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	145	Karkasi laitoksesta	3
Lähetettiin kotikuntaansa	3	Kuoli	119
Lähetettiin muihin laitoksiin	47		
		Yhteensä	317

Poistuneiden määrään sisältyy 21 sotasiirtolaista, joista 10 miestä ja 11 naista.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistuminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu	41	32	683	Heinäkuu	22	23	638
Helmikuu	31	35	689	Elokuu	21	13	650
Maaliskuu	30	38	689	Syyskuu	14	4	655
Huhtikuu	28	40	683	Lokakuu	21	12	670
Toukokuu	35	28	672	Marraskuu	36	19	682
Kesäkuu	17	49	655	Joulukuu	24	24	689
				Koko vuosi ...	320	317	671

Huoltopäiviä oli vuoden varrella 245 169, joista 239 589 kunnalliskodissa ja 5 580 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 22 358 sotasiirtolaisten huoltopäivää. Huoltopäivät jakautuivat seuraavasti:

	Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	81 974	5 580	87 554	231	78
Naisten	155 793	—	155 793	271	—
Lasten	1 822	—	1 822	57	—
Kaikkiaan	239 589	5 580	245 169	249	78

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	9 947 303: 45	Kunnalliskodin	227 225: 45
Työlaitoksen	1 808 713: 40	Työlaitoksen	157 792: —
Yhteiset menot	1 455 489: 60	Luontoisetujen korvaukset	977 506: 45
Yhteensä	13 211 506: 45	Yhteensä	1 362 523: 90

Jos tuloihin vielä lisätään talousarvion ulkopuolella olevana eränä puolustusvoimien käyttöön luovutetusta omaisuudesta saatu hyvitys 42 641 mk, nousevat tulot kaikkiaan 1 405 164:90 mk:aan.

Tuotannollisista laitoksista tuotti maanviljelys voittoa 199 043: 80 mk ja pesula 136 531: 70 mk, kun sen sijaan sikala tuotti tappiota 169 117: 35 mk. Tuotantolaitosten yhteinen voitto oli kertomusvuonna näin ollen 166 458: 15 mk, kun ne edellisenä vuonna olivat tuottaneet tappiota 50 743: 40 mk.

Bruttokustannus kunnalliskodin kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli 53: 89 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 48: 33 mk. Jos ote-

taan huomioon myös tuotantolaitosten voitto, alenee hoidokkipäivän kustannus 47: 65 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyisillä hoidokeilla teetettiin töitä laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 45 miestä vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille antamaa köyhäinhoitoa, ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 75 242: 70 mk:ksi.

Lääkärinhoito. Poliklinikalla käyntien luku oli 1 555, ollen suurin tammikuussa (172 käyntiä) ja pienin syyskuussa (85 käyntiä).

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 119 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	23	23	46
Hermoston taudit	1	3	4
Kasvaimet	6	7	13
Hengityselinten taudit	2	1	3
Aineenvaihdunnan taudit	—	2	2
Virtsaelinten taudit	2	2	4
Veren- ja verenvuototaudit	—	1	1
Vanhudentaudit	11	18	29
Tartuntataudit	6	11	17
Yhteensä	51	68	119

Sielunhoito ja muu henkinen virkistystoiminta. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksen kirkossa joka sunnuntai ja kirkollisina juhlapäivinä sekä erikseen sairasosastoilla. Ehtoollista jaettiin kirkossa neljä kertaa vuodessa sekä sairaalassa yksityisesti tarpeen mukaan. Myös useita lapsenkasteita toimitettiin.

Kirjaston toiminta on sodan johdosta ollut keskeytyneenä. Hoidokkien käytössä oli Helsingissä ilmestyviä päivälehtiä yhteensä 39 suomenkielisiä ja 8 ruotsinkielisiä vuosikertaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin laitoksen omiksi tarpeiksi. Laitoksen hoidokkien maanviljelyksessä suorittamista hevospäivätoista velottiin 25 mk ja hoidokkipäivätoista 10 mk päivältä. Maanviljelyksen nettovoitto oli, kuten jo edellä on mainittu 199 043: 80 mk.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 222 ja lopussa 238 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 268 elävää eläintä ja 13 646 kg sianlihaa. Laitosten omaan talouteen toimitettiin lihaa 3 528 kiloa. Sikala tuotti, poikkeuksellisista oloista johtuen, tappiota 169 117: 35 mk.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 320 154 kg (edellisenä vuonna 318 236 kg) vaatteita. Pesulaitoksessa työskenteli 2 hoitajaa, lämmitäjämekaanikko ja 17 palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 7 hoidokkia, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä pesulalta velottiin 10 mk. Pesulaitos tuotti voittoa 136 531: 70 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 134 eri henkilöä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli näistä laitoksessa 47 eri henkilöä, joista 34 miestä ja 13 naista. Heistä oli köyhäinhoitolain 56 §:n nojalla 16 miestä ja 4 naista, 31 §:n nojalla 16 miestä ja 9 naista sekä molempien pykälien nojalla 2 miestä. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 26 hoidokkia, niistä 16 miestä ja 10 naista, vuoden varrella otettiin ¹⁾ 20 miestä ja 4 naista sekä poistettiin ¹⁾ 21 miestä ja 11 naista, joten v:teen 1944 jäi 15 miestä ja 3 naista, eli yhteensä 18 hoidokkia köyhäinhoitolain nojalla. Poistetuista miehistä 11 siirtyi vapaaseen elämään ja 10 muihin laitoksiin. Poistetuista naisista 8 siirtyi vapaaseen elämään ja 3 siirrettiin muihin laitoksiin.

¹⁾ Näihin lukuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen hoidokkien määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Irtolaislain nojalla hoidettiin laitoksessa 87 eri naista. Vuoden alussa heitä oli 26, vuoden varrella otettiin 66 ja poistettiin ¹⁾ 43, joten seuraavaan vuoteen jäi 49. Poistetuista pääsi 14 lopulliseen ja 29 ehdolliseen vapauteen.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	9	8	55	Heinäkuu	2	3	69
Helmikuu	14	7	58	Elokuu	2	5	67
Maaliskuu	7	6	58	Syyskuu	12	13	68
Huhtikuu	13	6	64	Lokakuu	6	6	67
Toukokuu	8	4	69	Marraskuu	12	12	63
Kesäkuu	2	2	72	Joulukuu	3	3	66
				Koko vuosi ¹⁾ 90	¹⁾ 75		65

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 1 897 611: 45 mk ja bruttotulot 977 059: 45 mk. Maatilan puhdas tulo oli 42 444 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 80: 35 mk (rakennuskorjauksiin käytetyt 71 509: 70 mk huomioonottaen 83: 38 mk). Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 38: 98 mk (edellisenä vuonna 49: 09 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettokustannukseksi hoitopäivältä 37: 18 mk (edellisenä vuonna tuloa yli kustannusten 1: 12 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, sikala-, talous-, rakennus-, metsätalous- y.m. töissä, tehden kaikkiaan 19 307 työpäivää. Tästä määrästä oli työvelvollisten työpäiviä 1 956 ja köyhäinhoitolain 31 §:n nojalla laitokseen otettujen hoidokkien työpäiviä 3 953 sekä irtolaisten työpäiviä 13 398. Työvelvollisten laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa köyhäinhoitoa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 32 791: 45 mk:n arvosta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkäri on ollut koko kertomusvuoden ajan sotapalveluksessa, minkä vuoksi terveydenhoidosta ovat huolehtineet laitoksen sairaanhoitajattaren ohella Vihdin kunnan virkaatekevät kunnanlääkärit. Terveystilanne hoidokkien keskuudessa on ollut sukupuolitauteja lukuunottamatta hyvä.

Henkinen huolto. Sielunhoidosta ovat edelleenkin huolehtineet Vihdin seurakunnan papit käymällä laitoksella pitämässä hartaustilaisuuksia. Sen jälkeen kuin laitokselle otettiin apulaisjohtaja, on entistä enemmän kiinnitetty huomiota hoidokkien muuhunkin henkiseen huoltoon. Kolmiääninen naishoidokkikuoro on harjoitellut lauluja laitoksella järjestettyihin juhliin. Ohjelmallisia tilaisuuksia on kertomusvuoden kuluessa ollut 7, joissa pääasiassa hoidokit ovat suorittaneet ohjelmaa. Syys- ja talvikautena on kerran viikossa ollut kerhoilta, jossa on luettu, ommeltu ja laulettu. Kuten aikaisemminkin on hoidokeilla ollut käytettävissä 1 030 nidettä käsittävä lainakirjasto, helsinkiläiset päivälehdet ja joitakin aikakauslehtiä sekä radio vapaa-aikain viettoa varten.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 200.41 ha sekä n. 30 ha raivattua laidunmaata. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvä- ja sato-

¹⁾ Ks. alav. s. 91.

Kasvi	Viljelysala, ha	Kylvö määrä, kg	Sato	
			Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruis	17.83	3 315	17 768	996.5
Syysvehnä	2.72	830	4 735	1 740.8
Kevätvehnä	22.12	6 510	23 575	1 065.8
Ohra	1.70	350	3 025	1 779.4
Kaura	27.81	6 935	42 715	1 536.0
Peruna	12.49	24 450	61 570	4 929.5
Lanttu	1.50	35	2 700	1 800.0
Ruokaherne	1.63	400	150	92.0
Rehuherne	3.66	1 450	2 600	710.4
Vihantarehu	11.21	3 060	106 350	9 487.1
Heinä kuiva	55.95	{	•	180 000
» tuore (A.I.V.)			•	135 500
Sokerijuurikas	1.74	25	6 316	3 629.9
Rehjuurikas	2.51	50	—	—
Öjykasvit	2.11	109	844	400.0
Täyskesanto	14.53	—	—	—
Puutarha	8.49	•	•	•
Laidun	12.41	—	—	—
Raivattuja laidunmaita	30.00	—	—	—

Lannoitukseen käytettiin 1 625 kuormaa karjanlantaa, 900 kuormaa mutaa, 188 900 kg kalkkikivijauhoa, 5 050 kg kalkkisalpietaria, 20 850 kg kalisuolaa, 800 kg superfosfaattia, 4 950 kg ammoniumsulfaattia ja 1 800 kg Y-lannosta. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 194. Vaikka v. 1943 koko maan huomioon ottaen oli maatalouden kannalta katsottuna hyvä, oli se kuitenkin Tervalammen kartanon osalta huono. Runsaiden sateiden vuoksi jäivät alavat kylvetyt pellot veden alle, ja sato tuhoutui kokonaisuudessaan n. 30 ha:n alalta. Paljon tuhoa aiheutui liiallisesta kosteudesta korkeammillakin mailla. Syysrukiista, joka olkisadoltaan oli ennätysmäinen, saatiin heikko jyväsato. Tämä aiheutui kukinta-aikana sattuneista sateista. Liiallisen kosteuden vuoksi ruokaherneestä saatu sato epäonnistui kokonaan ja perunasato jäi kovin pieneksi. Kertomusvuonna kasvoivat vain sellaiset kuivat rinnemaat, jotka poutavuosina epäonnistuvat. Nautakarja käsitti vuoden alussa 110 ja lopussa 146 päätä. Koko karjan (65.1 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1942—43 2 606 kg maitoa, 107 kg rasvaa rasvaprosenttiin ollessa 4.1 % ja säännöllisten (34 kpl) vastaavasti 2 736 kg, 111 kg ja 4.1 %. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 48 ja lopussa 44 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 33 sikaa ja 15 porsasta.

Sijoitus yksityishoittoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 7 täysikasvuista henkilöä, joista 4 miestä ja 3 naista. Heidän huoltopäiviensä luku oli kaikkiaan 2 318.

Kotiavustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiavustusta yhteensä 3 835 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 2 776 sai yksinomaan kotiavustusta vähintään 500 mk:n arvosta, loput olivat kotiavustuksen ohella saaneet myös laitos- tai yksityishoitoa. Tilapäistä avustusta eli kotiavustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 700 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annettua kotiavustuksesta tuli vielä osalliseksi 324 aviopuolisoa ja 943 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina kotiavustuksista:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			Yhteensä
	mies ja vaimo	mies	vaimo	
1	59	4	211	274
2	32	—	90	122
3	18	—	50	68
4	11	—	19	30
5	7	—	2	9
6	4	—	3	7
7	1	—	1	2
Yhteensä	132	4	376	512

Lapsia oli näissä varsinaista kotiaivustusta saaneissa perheissä siis kaikkiaan 943 eli perhettä kohden keskimäärin 1.8 (edellisenä vuonna 1.9).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä kotiaivustuksista osallisiksi joutuneet saadaan summaksi 5 802, joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustuksia.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden y.m. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 87.3 % ja tarveaineina annettujen osuus 12.7 %. Mitä kotiaivustustasoon tulee, on sitä, niinkuin tärkeimpiä lautakunnan päätöksiä selostavassa esityksessä jo on mainittu, prosentuaalisesti korotettu elinkustannusindeksin noustessa. Tästä johtuen osoittaa tapausta kohden laskettu keskimääräinen avustus nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Tapausta kohden kuukaudessa laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934 ...	257: 03	1936 ...	295: 65	1938 ...	317: 15	1940 ...	350: 95	1942 ...	435: 26
1935 ...	282: 29	1937 ...	306: 04	1939 ...	321: 68	1941 ...	405: 58	1943 ...	496: 19

Kertomusvuoden kuluessa kuukausittain Helsingissä asuville jaettujen kotiaivustusten rahamäärä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Kotiaivustukset, mk					
	Rahana	Polttopuina	Ruokana	Vaatteina	Muussa muodossa	Yhteensä
Tammikuu	1 060 222	143 301	20 623	7 196	5 774	1 237 116
Helmikuu	1 139 051	170 441	19 903	7 489	4 661	1 341 545
Maaliskuu	1 056 905	150 633	18 155	9 661	4 240	1 239 594
Huhtikuu	1 052 809	109 378	16 872	6 254	4 771	1 190 084
Toukokuu	1 012 410	55 596	13 394	11 420	4 208	1 097 028
Kesäkuu	946 902	36 316	9 879	7 557	3 337	1 003 991
Heinäkuu	903 310	12 244	7 716	5 747	3 090	932 107
Elokuu	875 335	10 345	7 388	2 523	137 519	1 033 110
Syyskuu	875 168	61 325	7 075	1 798	2 480	947 846
Lokakuu	907 635	223 610	8 232	2 602	3 573	1 145 652
Marraskuu	931 961	200 732	7 457	8 367	4 744	1 153 261
Joulukuu	939 283	119 112	6 945	5 552	4 284	1 075 176
Koko vuosi	11 700 991	1 293 033	143 639	76 166	182 681	13 396 510

Vastaavien avustustapauksien lukumäärää osoittaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Kotiavustus- tapauksia	Näistä uusia avustus- tapauksia	
		Kaikkiaan	Syynä työttömyys
Tammikuu	2 637	59	11
Helmikuu	2 596	55	6
Maaliskuu	2 553	58	8
Huhtikuu	2 435	55	4
Toukokuu	2 356	47	6
Kesäkuu	2 169	57	3
Heinäkuu	2 061	42	6
Elokuu	1 992	31	3
Syyskuu	2 067	30	—
Lokakuu	2 066	59	10
Marraskuu	2 047	67	11
Joulukuu	2 020	48	—
Koko vuosi	26 999	608	68
Avustuskanslia, jonka toimesta avustus on annettu			
I	5 307	71	—
II	4 543	75	—
III	4 101	82	—
IV	4 108	58	—
V	3 716	81	23
VI	2 174	200	42
VII	3 050	41	3
Yhteensä	26 999	608	68

Päiväkodeissa oleskelun muodossa avustetut alle 16-vuotiaat lapset on myös luettu kotiavustusta saaneiden lukumäärään. Näitä lapsia oli 2 poikaa ja 2 tyttöä.

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona, joista:

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysi-ikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan synn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoituksena mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 3 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmässä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikille osastoille yhteisesti 300. C-osasto oli suljettuna koko heinäkuun ajan.

Sota-aika on eri tavoin vaikuttanut työtupienkin toimintaan. Raaka-aineiden, etenkin kangasalan tuotteiden saannin vaikeudesta johtui, että omista tarveaineista valmistettuja tuotteita voitiin vain rajoitetussa määrässä valmistaa. Tästä johtuen on työtupien ainoassa myymälässäkin ollut vain niukasti tavaraa kaupan. Sen sijaan asiakkaiden omista tarveaineista valmistettavien esineiden tilauksia oli riittävästi. Lisäksi on sota-ajan aiheuttama yleinen työvoiman kysyntä johtanut siihen, että vaativampiin töihin pystyvät työtupien työntekijät ovat hakeutuneet vapaisiin töihin, minkä vuoksi työntekijäin lukumäärä työtupien kaikilla osastoilla on jatkuvasti vähentynyt.

Miesten työryhmissä valmistettiin yksinkertaisempia konttori- y.m. huonekaluja, lasten kalustoja ja leluja, suoritettiin maalaustöitä, huone- ja talouskalujen korjausta, vähäisiä metallitöitä sekä jalkineiden korjausta. Naisten työryhmissä tehtiin sairaalavaatteita, puolustuslaitoksen töitä, varattomille kansakoululaisille sekä huoltolautakunnan avustettaville jaettavia vaatteita, yksityisten henkilöiden ja liikkeiden ompelutöitä, m.m. peitteitä ja patjoja sekä kudottiin mattoja.

Työskentelevien lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 63 olevasta taulukosta lähemmin ilmenevällä tavalla. Mainittakoon tässä, että sanottu lukumäärä oli pienimmillään, 209, heinäkuun 8 p:n ja elokuun 4 p:n sekä suurimmillaan, 288, helmikuun 18 p:n ja maaliskuun 17 p:n välisenä aikana. Työpäivien luku koko vuonna oli 66 784.

Työtupien bruttomenot olivat 6 041 980: 05 mk ja bruttotulot 3 671 538: 15 mk, joten nettomenoiksi jää 2 370 441: 90 mk. Työntekijää ja työpäivää kohden laskettuna olivat bruttomenot 90: 47 mk (edellisenä vuonna 75: 82 mk) ja nettomenot 35: 49 mk (edellisenä vuonna 31: 61 mk). Jos laskelmassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmisteveraston sekä työainevaraston arvo, 698 044: 30 mk, supistuvat nettomenot 25: 04 mk:ksi (edellisenä vuonna 23: 25 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

N.s. ehkäisevänä huoltokeinona on työtuvilla ollut oma, joskin normaalivuotuisia pienempi kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu estää joutumasta suoranaisten köyhäinhuoltoavustuksen varaan. Niinikään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonneet työmahdollisuuksia valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä työttömyys-huoltokansliaan ilmoittautuneille.

Lopuksi on huomautettava, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Alexandras understöd-rahasto ..	319: 70	Kordelinin, Alfred, avustusra-	
Bergmanin, Maria, testamentti-		rahasto	12 057: 95
rahasto	573: 90	Lampan, Elsa Maria, rahasto ...	840: 40
Brobergin, Gustava Katharina		Mattsson-Kivilän, Isak, puoli-	
y.m. rahastot	837: 90	soiden apurahasto	10 000: —
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux		Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	401: 70
rahasto	563: 15	Sierckenin, Carl, rahasto	160: 70
Gardbergin, Lisette, rahasto	57: 40	Wavulinin, Waldemar, lahjoi-	
Grefbergin, Emma, rahasto	11 195: 45	tusraho	860: 80
Gripenbergin, Hedvig Charlotta,		Westzynthiuksen, W. J. S., tes-	
rahasto	642: 75	tamenttirahasto	1 199: 40
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto	276: 25		
Holmströmin, John, rahasto			
kainojen köyhien hyväksi	38 311: 90		
			Yhteensä 78 299: 35

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustuksia 192 eri henkilölle yhteensä 46 117: 80 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole myöskään tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

B. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 704 eri henkilöä, joista 75 miestä ja 629 naista. Sinä seitsenvuotiskautena, jona voimassa olevan irtolaislain mukaista irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuotena ollut huollossa seuraavat lukumäärät henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	112	579	691
1938	132	359	491	1942	69	597	666
1939	176	466	642	1943	75	629	704
1940	145	551	696				

Kuten asetelmasta havaitaan, oli kertomusvuonna irtolaishuollossa olleiden lukumäärä suurempi kuin minään aikaisempana vuonna. Miespuolisten irtolaisten luku sen sijaan oli edelleen suhteellisen pieni.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 240, erikseen oli miehistä uusia 37 ja naisista 203. Kulu-neena viisivuotiskautena on eri vuosina näiden n.s. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	35	169	204
1938	71	171	242	1942	20	202	222
1939	79	185	264	1943	37	203	240
1940	53	238	291	Yhteensä	413	1 414	1 827

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—43 ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisuudesta 22.6 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 704 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 6 miestä ja 12 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin alkoholistihuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 91 eli 12.6 %, erikseen miehistä 20.6 % ja naisista 12.1 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosenteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	40.6	32.3	33.1
» maalaiskunnissa	56.6	66.1	65.1
Ulkomailla	4.6	1.6	1.8

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyivät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Helsinki	53	355	408
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	1	20	21
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	—	—
» » » maalaiskunnat	1	26	27
Suomen muut kaupungit	6	85	91
» » maalaiskunnat	4	67	71
Valtion tapaukset	2	7	9
Tuntematon	8	69	²⁾ 77
Yhteensä	75	629	704

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari. — ²⁾ Tuntemattomien suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätystä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta erikoisempaa merkitystä.

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetystä siis 408:lla eli 58.0 %:lla (edellisenä vuonna 57.8 %), erikseen uusista irtolaisista 118:lla eli 49.2 %:lla (edellisenä vuonna 50.5 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisissa 2 miestä ja 3 naista. Äidinkielenä oli suomi 645:llä eli 91.6 %:lla, ruotsi 55:llä eli 7.8 %:lla ja lopulla 4:llä jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi, ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	2	2.7	4	0.7	6	0.9
Työn vieroksuminen	33	44.0	29	4.6	62	8.8
Kerjuu	15	20.0	—	—	15	2.1
Ammattihaureus	—	—	594	94.4	594	84.4
Muu peruste	25	33.3	2	0.3	27	3.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Irtolaisnaisista joutui 94.4 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput työn vieroksumisen, kuljeksivan elämän tai jonkin muun perusteen nojalla. Miehistä suurin osa 33 eli 44.0 %, otettiin huoltoon työn vieroksumisen perusteella sekä 25 eli 33.3 % muilla perusteilla s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle turvallisuudelle tai siveellisyydelle ¹⁾. Loput 22.7 % oli huollossa kerjuun tai kuljeksivan elämän perusteella. Uusiin miespuolisiin irtolaisiin nähden oli työn vieroksuminen hallitsevana perusteena 67.6 %, »muiden» perusteiden osuus oli 24.8 %, kerjuun 5.4 % sekä kuljeksivan elämän osuus 2.7 %.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä mahdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määrääjän n.s. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	21	28.0	148	23.5	169	24.0
Kotikuntaan lähettäminen	—	—	6	1.0	6	0.9
Irtolaisvalvonta	6	8.0	78	12.4	84	11.9
Työlaitos	16	21.3	242	38.5	258	36.7
Pakkotyö	9	12.0	72	11.4	81	11.5
Jälkivalvonta	20	26.7	66	10.5	86	12.2
Ei toimenpidettä	3	4.0	17	2.7	20	2.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 24.0 % ja valvonta-asteelle 11.9 %, työlaitoksesta oli 36.7 % ja pakkotyössä 11.5 % sekä jälkivalvonnassa 12.2 %. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 20 henkilöön nähden ei ehditty vielä kertomusvuonna toimenpiteitä täytäntöönpanna. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 55.8 %, valvonta-asteelle 6.3 %, työlaitoksessa oli 24.2 % ja pakkotyössä 0.4 sekä jälkivalvonnassa 2.9 %, minkä lisäksi 8.3 % oli sellaisia vuoden lopussa tulleita, joihin ei vielä ehditty huoltotoimenpiteitä soveltaa.

¹⁾ Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	21	148	169
» kotikuntaan lähettäminen	—	—	—
» irtolaisvalvonta	5	69	74
» työlaitos	15	155	170
» pakkotyö	6	63	69
» jälkivalvonta	7	22	29
Varoitus + kotikuntaan lähettäminen	—	6	6
» + irtolaisvalvonta	1	9	10
» + irtolaisvalvonta + työlaitos	—	5	5
» + työlaitos	—	29	29
» + työlaitos + jälkivalvonta	—	2	2
» + pakkotyö	—	1	1
Irtolaisvalvonta + työlaitos	—	29	29
» + työlaitos + pakkotyö	1	—	1
Työlaitos + pakkotyö	1	7	8
» + jälkivalvonta	9	39	48
Työlaitos + jälkivalvonta + työlaitos	1	13	14
Pakkotyö + jälkivalvonta	4	3	7
» + jälkivalvonta + pakkotyö	1	1	2
Jälkivalvonta + työlaitos	—	10	10
» + työlaitos + irtolaisvalvonta + työlaitos	—	1	1
Ei toimenpidettä	3	17	20
Yhteensä	75	629	704

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 20 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käyviä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle irtolaisesta laitosesitys, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipäällikkö 207 ja huoltolautakunta vain yhdessä tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset yleensä jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä työlaitoksiin toimitetuista 11 miestä ja 86 naista. Työlaitoksiin palautettiin 2 ehdollisesti vapautettua miestä ja 35 naista. Lopullisesti vapautettiin työlaitoksista 4 miestä ja 53 naista.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 36 699, niistä 1 867 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	43	57.8	397	63.1	440	62.5
Naineita, yhdessä asuvia	11	14.7	95	15.1	106	15.1
» erossa asuvia	13	17.3	63	10.0	76	10.8
Leskiä	2	2.7	25	4.0	27	3.8
Eronneita	6	8.0	49	7.8	55	7.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 15 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 79 eli 11.2 %, erikseen miehistä 8.0 % ja naisista 11.6 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 5 ja naisista 84.

Lapsia oli kaikkiaan 167 irtolaisella yhteensä 253, joista aviottomia lapsia 117.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	1) 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60-v.	Yhteensä
Miehet	2.7	5.3	33.4	29.3	16.0	13.3	100.0
Naiset.....	9.7	40.1	30.8	15.6	3.3	0.5	100.0
Kaikki	9.0	36.4	31.1	17.0	4.7	1.8	100.0

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 38 vuotta 1 kuukausi sekä naispuolisten 32 vuotta ja 1 kuukausi. Nuorin irtolaismies oli 29 vuotias ja vanhin 72 vuotias, nuorin irtolaisnainen 18 vuotias ja vanhin 60 vuotias.

Koulusivistys. Koulusivistykseltään oli irtolaisista mitään koulua käymättömiä 48 eli 6.8 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 70 eli 9.9 %, kansakoulun käyneitä oli 515 eli 73.2 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 26 eli 3.7 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 20:llä eli 2.8 %:lla ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 25:llä eli 3.8 %:lla.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	1	1.3	2	0.3	3	0.4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoa harjoittavia	1	1.3	6	0.9	7	1.0
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	3	4.0	44	7.0	47	6.7
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttori-henkilökuntaa	2	2.7	18	2.9	20	2.8
b) työntekijöitä	—	—	29	4.6	29	4.1
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	29	38.7	252	40.1	281	39.9
Muita työntekijöitä	33	44.0	86	13.7	119	16.9
Merimiehiä ja kalastajia	1	1.3	1	0.2	2	0.3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	3	4.0	2	0.3	5	0.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	175	27.8	175	24.9
Muun elinkeinon harjoittajia	1	1.3	6	0.9	7	1.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	1.3	8	1.3	9	1.3
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat apu- ja sekatyöntekijät, luvultaan 27, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa.

Naisista taas oli eniten kotiapulaisia, nimittäin 175, mutta myös tehdastyöntekijät, luvultaan 111, tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 95, aputyöntekijät, luvultaan 58, itsenäiset ompelijat, luvultaan 35 sekä liikeapulaiset, luvultaan 27, esiintyvät selvästi erottuvina ryhminä. Suurin osa irtolaisista oli tehdas- y.m. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 200, muiden työntekijäin kodeista oli lähtöisin 179 sekä maataloutta tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 136. Myös uudet irtolaiset ryhmittyvät sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvia sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholinkäyttöään y.m.s.

1) Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Kaikista irtolaisista oli 414 eli 58.8 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsitteleminen oli yleensä, varsinkin naisilla, tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsitteilyyn, havaitaan, että miehistä oli 25.3 % ja naisista 69.3 % joutunut ensi kerran irtolaisena käsiteltyksi alle 25 vuotiaina sekä vastaavasti alle 21 vuotiaina miehistä 12.0 % ja naisista 38.5 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 293 eli 41.6 % kaikista, miehistä erikseen 54 eli 72.0 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 42.5 %. Kaikista tuomitusta oli 169 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 47. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 60.3 % kaikista, seuraavalla sijalla oli »muiden» rikosten osuus 22.9 %. Väki-juomalainsäädäntöön kohdistuvia rikoksia oli 13.1 % ja yksilöön kohdistuvia rikoksia 3.7 %. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa nuorina, miehistä 31.5 % alle 21 vuotiaina ja 42.6 % alle 25 vuotiaina, naisista vastaavasti 38.9 % ja 66.5 %.

Sukupuolitautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 14 ja naisista 406 sekä kertomusvuonna 1 mies ja 72 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 7 miestä ja 11 naista sekä kertomusvuonna 7 miestä ja 5 naista. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 11 miestä ja 12 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 24 eli 3.4 % oli raittiita, 329 eli 46.7 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 351 eli 49.9 % juopotteli.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	11	14.7	82	13.0	93	13.2
Asukkina	9	12.0	245	39.0	254	36.1
Yömajassa	22	29.3	58	9.2	80	11.4
Mualla ¹⁾	33	44.0	244	38.8	277	39.3
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli irtolaisista saanut 246 henkilöä eli 34.9 % kaikista, erikseen miehistä 69.3 % ja naisista 30.8 %. Kertomusvuonna sai köyhäinhuollon avustusta 8 miestä ja 21 naista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli 11 241: 65 mk. Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistyölaitoksia, köyhäinhuoltotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 2 239 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	191	330	521
Työlaitokset	214	262	476
Sairaalat	82	280	362
Tuberkuloosisairaalat	54	307	361
Mielisairaalat	46	473	519
Yhteensä	587	1 652	2 239

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 665 936: 40 mk:aan.

Irtolaishuollon tulokset. Kertomusvuoden aikana ovat poikkeukselliset ulkonaiset olosuhteet edelleenkin vaikuttaneet irtolaishuollon tuloksiin. Työvoiman puutteesta aiheutuneet ansiomahdollisuudet ovat antaneet yhteiskunnan heikoimmallekin ainekselle mahdollisuuden hankkia omalla työllään itselleen tyydyttävä toimeentulo. Taloudellinen hätä ei siis, kuten normaalivuosina usein on ollut asian laita, ole pakottanut tuskin ketään

¹⁾ Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

hankkimaan toimeentuloaan irtolaisuudeksi katsottavilla keinoilla. Perintönä saadut tai virheellisen kasvatuksen kautta aiheutetut luonnevat sekä sodan aikana yleensä lisääntyvä liialliseen kevytmielisyyteen mennyt elämäntapa ovat pääasiallisesti olleet irtolaisuuden aiheuttajina. Tästä myös on johtunut, että laitoshoidon toimitettujen irtolaisten lukumäärä on edellisestä vuodesta varsin huomattavasti kasvanut, mutta avohuoltoon otettujen luku jossain määrin vähentynyt. Osaksi on tähän myös vaikuttanut se seikka, että vallinneiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi on irtolaishuoltotoimenpiteitä pyritty soveltamaan ankarammin kuin normaalisina rauhan vuosina. Kuitenkin on huomattava, että varoituksen saaneiden lukumäärä on edellisestä vuodesta jonkin verran kasvanut. Tämä on enimmäkseen aiheutunut siitä, että irtolaiseksi todettujen joukossa on ollut varsin paljon sellaisia, jotka liiallisen huvittelunhalun vuoksi ovat joutuneet irtolaisuuteen. Nämä irtolaiset ovat kuitenkin jo varoituksen saatuaan parantaneet elämäntapansa ja jättäneet irtolaiselämän.

C. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 748 eri henkilöä, joista 650 miestä ja 98 naista. Tämä naisten lukumäärä oli korkein vuotuinen luku koko alkoholistilain voimassaoloaikana. Niiden seitsemän vuoden aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	426	12	438
1938	764	41	805	1942	493	50	543
1939	817	38	855	1943	650	98	748
1940	533	14	547				

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 304 miestä ja 20 naista eli yhteensä 324 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 346 miestä ja 78 naista eli kaikkiaan 424 henkilöä. Myös uusien naispuolisten alkoholistien luku on korkein vuotuinen määrä kuluneiden seitsemän vuoden aikana. Näitä n.s. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	201	8	209
1938	484	24	508	1942	242	43	285
1939	315	8	323	1943	346	78	424
1940	150	4	154				
				Yhteensä	2 123	201	2 324

Uusien alkoholistien yhteissumma 2 324 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena seitsenvuotiskautena. Naisia oli näistä kaikista vain 8,6 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaisluvun lisäksi alkoholisteina käsiteltiin myös 29 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaishuoltokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä vajaa viidesosa eli 18,2 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosenteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	40,0	30,6	38,8
» maalaiskunnissa	57,5	66,8	58,7
Ulkomailla	2,5	3,1	2,5

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 7 henkilöä. Äidinkielenä oli suomi 669:llä eli 89.4 %:lla, ruotsi 72:lla eli 9.6 %:lla ja 7:llä jokin muu kieli.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmuokkaisuun huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	6	0.9	—	—	6	0.8
Häiriö tai pahennus	151	23.2	22	22.5	173	23.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	33	5.1	2	2.0	35	4.7
Rasitukseksi joutuminen	24	3.7	4	4.1	28	3.8
Köyhäinhoidon tarve	7	1.1	1	1.0	8	1.1
Juopumuspidätykset	422	64.9	69	70.4	491	65.8
Vapaaehtoisuus	7	1.1	—	—	7	0.9
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Yli $\frac{3}{5}$ alkoholisteista, 65.8 %, oli joutunut huoltoon juopumuspidätysten perusteella, ja oli tämän ryhmän osuus jatkuvasti kasvanut. Sen perusteella, että oli ollut ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, joutui huoltoon 23.1 % (edellisenä vuonna 24.5 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 9.6 % (edellisenä vuonna 12.3 %). Vaarallisuus oli perusteena vain 0.8 %:lla. Uusien alkoholistien kohdalla oli perusteista juopumuspidätysten osuus vieläkin suurempi, nimittäin 66.5 %, häiriö ja pahennus olivat perusteena 21.0 %:lla, taloudelliset seikat 10.1 %:lla ja vaarallisuus 0.7 %:lla. Vapaaehtoisena oli huollossa 7 miespuolista alkoholistia ¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämään voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta poispäästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Tulkoon tässä yhteydessä mainituksi, että valvonnassa olevien alkoholistien huoltoa aikaisemmin suuresti helpottanut, kaupungin järjestämä erityistyömaa oli kertomusvuonna käynnissä vain tammikuun ajan, minkä jälkeen se lakkautettiin tarpeettomana. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	370	56.9	72	73.5	442	59.1
Raittiusvalvonta	202	31.1	24	24.5	226	30.2
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	12	1.8	2	2.0	14	1.9
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	40	6.2	—	—	40	5.3
Jälkivalvonta	26	4.0	—	—	26	3.5
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Alkoholistien sijoittaminen huoltolahoitoon oli sotavuosien aikana eri syistä huomattavan vähäistä. Kertomusvuonna mahdollisuudet suljetun laitoshoidon antamiseen alkoholisteille kuitenkin paranivat, ja siitä johtuen huoltolahoitoa saaneiden osuus pariin edelli-

¹⁾ Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kuin asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet n.s. jälkivalvontaan.

seen vuoteen verraten jonkin verran nousi. Jos lasketaan yhteen sekä ne, jotka huoltoloihin lähetettiin tai siellä jo edellisestä vuodesta olivat, että ne, joiden kohdalla huoltoaan lähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, nousi huoltolahoitoasteella olevien osuus 7.2 %:iin. Myös jälkivalvonnassa olevien osuus nousi hieman. Vertailun vuoksi on paikallaan mainita, että kaikkien niiden alkoholistien osuus, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltolahoitoa, eli siis ryhmiin Huoltolahoito ja Jälkivalvonta luetut, nousi kertomusvuonna 10.7 %:iin kaikista huolletuista alkoholisteista, kun se vuonna 1940 oli vielä runsas neljännes.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 81.8 %, raittiusvalvontaan 12.8 %, huoltolahoitoon määrättyinä oli 4.5 %, kun taas jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 1.4 %.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon:

Huoltotoimenpiteet	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	369	72	441
• raittiusvalvonta	181	19	200
• huoltolahoito, täytäntöönpanematon	7	2	9
• huoltolahoito, täytäntöönpantu	34	—	34
• jälkivalvonta	11	—	11
Varoitus + raittiusvalvonta	21	5	26
• + huoltolahoito, täytäntöönpanematon	1	—	1
Raittiusvalvonta + varoitus	1	—	1
• + huoltolahoito, täytäntöönpanematon	4	—	4
• + huoltolahoito, täytäntöönpantu	¹⁾ 6	—	¹⁾ 6
Huoltolahoito + jälkivalvonta	15	—	15
Yhteensä	650	98	748

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 7 393, jotka kaikki olivat miesten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäätyyn nähden ryhmittyvät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	220	33.9	33	33.7	253	33.8
Naimisissa olevia	348	53.5	41	41.8	389	52.0
Leskiä	20	3.1	14	14.3	34	4.6
Eronneita	62	9.5	10	10.2	72	9.6
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 59 ja naisista 10 erossa aviopuolisostaan. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 6.1 %, erikseen miehistä 6.5 % ja naisista 4.1 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu 7.5 % kaikista alkoholisteista.

Lapsia oli 330 alkoholistilla yhteensä 669, joista aviottomia 94 eli 14.1 %.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, että suurin osa alkoholisteja oli 40—49 vuotiaita, nim. 37.7 %. Myös 30—39 vuotiaita oli runsaasti, 32.4 %. Alle 21 vuotiaita oli vain 0.1 % kaikista huoltoon joutuneista ja 50 vuotta vanhempia oli 21.5 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60-v.	Kaikkiaan
Luku	1	—	62	242	282	131	30	748
%	0.1	—	8.3	32.4	37.7	17.5	4.0	100.0

¹⁾ Näistä 2, jotka olivat vapaaehtoisesti olleet alkoholistihuoltolassa.

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 42 vuotta ja 7 kuukautta ja naisten 44 vuotta ja 4 kuukautta sekä uusien alkoholistien vastaavasti 41 vuotta ja 11 kuukautta sekä 44 vuotta ja 3 kuukautta. Erikseen laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 42 vuotta 7 kuukautta. Keski-iat ovat täten kauttaaltaan kohonneet edelliseen vuoteen verraten.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteista mitään koulua käymättömiä 79 eli 10.6 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 101 eli 13.5 %, kansakoulun käyneitä oli 449 eli 60.0 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 23 eli 3.1 %, keskkoulu-, oppikoulun lukoluokkien tai ylioppilassivistys oli 39:llä eli 5.2 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 15 eli 2.0 % ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 42:lla eli 5.6 %:lla.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	27	4.2	1	1.0	28	3.8
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	4	0.6	1	1.0	5	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	72	11.1	9	9.2	81	10.8
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	50	7.7	2	2.1	52	7.0
b) työntekijöitä	5	0.8	6	6.1	11	1.6
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	268	41.2	39	39.8	307	41.0
Muita työntekijöitä	193	29.7	31	31.6	224	30.0
Merimiehiä ja kalastajia	10	1.5	—	—	10	1.3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	13	2.0	—	—	13	1.7
Yksityisten palvelijoiden	—	—	7	7.2	7	0.9
Muun elinkeinon harjoittajia	6	0.9	1	1.0	7	0.9
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	2	0.3	1	1.0	3	0.4
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat edelleenkin tehdas- y.m. ammattityöntekijät kuuluun siihen 41.0 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- y.m. työntekijäin) osuus oli huomattava, 30.0 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 10.8 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 7.0 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 3.8 %:lla. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat y.m.s.), itsenäiset liikkeenharjoittajat sekä yksityisten palvelijat.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittyvivät kaikki alkoholistihuoltoon otetut siten, että 224 oli ammattityöntekijäin, 167 maatalousammattien harjoittavien, 127 itsenäisten liikkeenharjoittajien, 115 muiden työntekijäin, 34 liikealalla työskentelevien, 29 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien sekä 29 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden kodeista muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat y.m., ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä täten saatuja tietoja.

Alkoholistihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön				Yhteensä
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	
Väkevät juomat	190	9	61	9	395	78	646	96	742
Olut	4	—	—	—	—	1	4	1	5
Viini	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Yhteensä	194	9	61	9	395	80	650	98	748

Pääasiallisesti viiniä käyttäviä oli vain yksi nainen, minkä lisäksi 150 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 60 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, s.o. denaturoitua spriiä, eau de cologneä y.m. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet alla olevan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö oli alkanut huoltoon joutuneiden ollessa					Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30-v.	
Miehet	122	271	152	76	29	650
Naiset	14	15	17	23	29	98
Kaikki, luku	136	286	169	99	58	748
„ %	18.2	38.2	22.6	13.2	7.8	100.0

Rikoksista tuomittuja ¹⁾ oli alkoholisteista 211 eli 28.2 %, joista 20 naista. Näistä oli 100 miestä ja 6 naista kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmin tekemiä rikoksia, 55.2 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 14.1 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 13.9 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli suuri osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nim. alle 21 vuotiaana miehistä 22.5 % ja naisista 15.0 %. Jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin nousevat vastaavat prosenttiluvut 45.0 %:iin ja 35.0 %:iin. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 158 eli 21.1 %, niistä 30 naista.

Sukupuolitautia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 176 miestä ja 23 naista; kertomusvuonna näitä oli 2 miestä ja 2 naista. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 45 miestä ja 5 naista, kertomusvuonna 27 miestä ja 5 naista. Mielisairaaloissa ²⁾ oli hoidettu 59 miestä ja 6 naista.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

Asui	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	292	44.9	53	54.1	345	46.1
Asukkina	112	17.2	33	33.7	145	19.4
Yömajassa	152	23.4	11	11.2	163	21.8
Mualla	94	14.5	1	1.0	95	12.7
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Työssä oli miehistä 607 eli 93.4 % ja naisista 80 eli 81.6 %. Työttöminä oli 41 miestä ja 17 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 2 miestä ja 1 nainen.

Köyhäinhoitoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 319 ja nais-alkoholisteista 44, yhteensä 363 henkilöä eli 48.5 % kaikista alkoholisteista. Kertomus-

¹⁾ Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin. — ²⁾ Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltoloiden puutteessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

vuonna sai köyhäinhoidon avustusta yhteensä 74 henkilöä eli 9,9 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli kaikkiaan 96 179: 15 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhuoltolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	545	36	581
Työlaitokset.....	632	—	632
Sairaalat	741	187	928
Mielisairaalat	172	14	186
Tuberkuloosisairaalat	388	263	651
Yhteensä	2 478	500	2 978

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 662 786: 35 mk:aan.

Alkoholistihuollon tulokset. Kertomusvuoden aikana alkoholistihuoltotyö vallinneista epäedullisista ulkonaisista olosuhteista huolimatta oli pääkaupungissa verrattain voima-peräistä. Huoltoon otettujen lukumäärä aikaisempiin sotavuosiin verrattuna kasvoi huomattavasti. Laitospaikkojen vähälukuisuuden vuoksi pääpaino oli edelleenkin avohuollon puolella. Varoituksen saaneiden lukumäärä esimerkiksi oli kertomusvuoden aikana suurempi kuin minään aikaisempaan vuoteen. Osaksi tämä myös johtui siitä, että tietoisesti pyrittiin saattamaan avohuollon alaiseksi lievempään väkijuomien väärinkäyttöön antautuneita henkilöitä. Tällaisiin henkilöihin sovellettuna ovat avohuoltotoimenpiteet antaneet rohkaisevia tuloksia. Laitoshoitoon toimitettujen lukumääräkin kasvoi edellisestä vuodesta, mutta laitoshoidon tulokset pääasiassa alkoholistihuoltoloiden vähälukuisuuden ja puutteellisuuden vuoksi eivät olleet tyydyttäviä.

Erikoisena, poikkeuksellisista oloista aiheutuneena piirteenä pantakoon merille naisalkoholistien lukumäärän huomattava lisääntyminen. Naisalkoholistien huoltoa häyttäsi se seikka, että ei ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia sijoittaa heitä laitoshuoltoon. Tämä vaikeutti työskentelyä avohuollonkin puolella, sillä laitoshuoltoon joutumisen uhka on aikaisemmin varsin voimakkaasti hillinnyt väkijuomien käyttöä avohuoltoon joutuneiden naisten keskuudessa.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

N.s. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 7 601 eri henkilöä, joista miehiä 6 283 ja naisia 1 318. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 395 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 2 691 ja syytteeseen asetettiin 1 342 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 16 935. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2,18 ja kutakin naista kohden 2,46. Eniten pidätyksiä sattui touko- ja heinäkuussa, vähiten joului- ja marraskuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 17,6 % kaikista pidätyksistä. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 1 209 sekä irtolaisina rekisteröityjä 435.

Juopumuspidätykset v. 1937—43 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127
1943	15 668	1 267	16 935	20 680	5 012

Ammatin mukaan v. 1943 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	461	7.3	—	—	461	6.1
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	49	0.8	—	—	49	0.6
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	381	6.1	52	4.0	433	5.7
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttori-henkilökuntaa	124	2.0	—	—	124	1.6
b) työntekijöitä	361	5.7	85	6.4	446	5.9
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	2 998	47.7	504	38.2	3 502	46.1
Muita työntekijöitä	1 450	23.1	377	28.6	1 827	24.0
Merimiehiä ja kalastajia	195	3.1	—	—	195	2.6
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	146	2.3	—	—	146	1.9
Yksityisten palvelijoita	—	—	85	6.4	85	1.1
Muun elinkeinon harjoittajia	45	0.7	180	13.7	225	3.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	73	1.2	35	2.7	108	1.4
Yhteensä	6 283	100.0	1 318	100.0	7 601	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, taulukoissa 9, 10 ja 27.

D. Työttömyyshuolto

Työttömyyshuoltokortistoon ottamista koskevia anomuksia jätti työttömyyshuoltokansliaan selontekovuonna kaikkiaan vain 95 henkilöä (edellisenä vuonna 549), ja sisältyy tähän lukuun myös edellisestä vuodesta kertomusvuoteen siirtyneet henkilöt, sikäli kuin he edelleen ovat ilmoittautuneet kansliaan. Kun kuitenkin anomuksista hylättiin 4 ja hyväksytyistäkin 6 jätti työttömyyskorttinsa noutamatta, supistui kortistoon lopullisesti otettujen luku 85 henkilöksi, joista miehiä oli 5 ja naisia 80.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kortistossa olevista 85 henkilöstä 11 eli 12.9 %. Maa-laiskunnissa syntyneitä oli kaikkiaan 65.9 %.

Kotipaikkaoikeus Helsingissä oli 79:llä henkilöllä eli 92.9 %:lla, ulkokunnissa loppuilla 7.1 %:lla.

Miesten työttömyyshuoltotöitä ei kertomusvuonna järjestetty lainkaan, ja naisiakin työskenteli työtuissa vain verrattain vähäinen määrä.

Taulukosta n:o 26 s. 68 käy selville kunkin kuukauden lopussa työttömyyshuoltokortistossa kaikkiaan olevien, työttömyyshuoltotöihin osoitettujen ja ilman työtä olevien lukumäärät. Siitä huomataan, että prosenteissa laskettuna on kuukausittain työttömyyshuoltotöihin sijoitettujen naisten luku verrattuna kaikkiaan kortistossa oleviin naisiin vaihdellut 57.7 %:sta 89.7 %:iin.

Niitä kortistossa olevia, joille töitä ei ole voitu tarjota, on avustettu köyhäinhuoltoimenpitein.

Kun työttömyyshuoltokortistossa olevista 27 on ollut huoltovelvollisia huolehtien paitsi itsestään myös 9 aviopuolisosta ja 44 lapsesta, on kortiston osoittaman työttömyyden vaikutus ulottunut kaikkiaan 138 henkilöön.

Iältään olivat kortistossa olevat miehet kaikki yli 50 vuotiaita. Naisista oli 45.8 % 26—49 vuotiaita ja 55.0 % sitä vanhempia.

Ammattinsa mukaan ryhmittäytyivät kortistoon otetut seuraavalla tavalla:

Ammattiala	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maataloustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	—	—	—	—	—	—
Maataloustyöntekijöitä, muita	—	—	1	1.2	1	1.2
Teollisuustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	2	40.0	16	20.0	18	21.2
Teollisuustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	1	20.0	12	15.0	13	15.3
Rakennustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	2	40.0	—	—	2	2.3
Rakennustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	—	—	12	15.0	12	14.1
Liikehenkilökuntaa	—	—	1	1.2	1	1.2
Ravintola-alalla toimineita	—	—	3	3.8	3	3.5
Liikennelaitoksissa toimineita	—	—	1	1.2	1	1.2
Henkisen työn tekijöitä	—	—	—	—	—	—
Taloustoimissa olleita	—	—	18	22.5	18	21.2
Erinäisiä muita ammatteja harjoittaneita	—	—	16	20.0	16	18.8
Yhteensä	5	100.0	80	100.0	85	100.0

Työttömyyshuoltotehtävien lisäksi työttömyyshuoltokanslia edelleenkin selvitteli kotikunnan ulkopuolella työskentelevien helsinkiläisten työvelvollisten huoltosuhteita ja välitti heidän omaisilleen maksettavia paikallislisärahoja.

III. Huoltotoimen kustannukset

A. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1943 varoja yhteensä 75 073 917 mk, josta määrästä kuitenkin 1 500 000 mk kaupunginvaltuuston ja 100 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi osaksi erinäisien määriteltyjen, osaksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 73 473 917 mk, johon sisältyi Helsingin sokeaintalosaatiölle tuleva 50 000 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät vuoden varrella lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 6 605 170: 80 mk, josta määrästä 122 022: 95 mk viljelyspalstatoimintaa varten.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 63 953 464: 65 mk:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosaatiölle jaettu 50 000 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 122 022: 95 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 63 781 441: 70 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 22 348 202: 40 mk, jää jäljelle 41 433 239: 30 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1943. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta alenivat nettomenot 803 236: 60 mk:lla. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1934—43 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934	¹⁾ 45 754 427: 10	1939	37 559 245: —
1935	²⁾ 49 109 001: 35	1940	44 656 114: 05
1936	46 409 610: 50	1941	47 858 836: 75
1937	43 319 251: 85	1942	42 236 475: 90
1938	37 437 812: —	1943	41 433 239: 30

Seuraavat taulukot³⁾ osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1943:

¹⁾ Lisäksi köyhäinhuoltoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 2 500 mk. — ²⁾ S:n 3 850 mk. — ³⁾ Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 28. 1943.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittävät (+) tai alittavat (—) lasketut
	Markkaa ja penniä		
Korvaukset annetusta huollosta...	9 000 000	11 302 608 40	+ 2 302 608 40
Kunnalliskoti laitokseen:			
Kunnalliskoti	139 000	227 225 45	+ 88 225 45
Työlaitos	328 000	157 792 —	— 170 208 —
Maanviljelys	250 000	371 825 —	+ 121 825 —
Sikala	525 000	709 047 15	+ 184 047 15
Pesulaitos	1 200 600	1 289 491 —	+ 88 891 —
Tervalammen työlaitos	662 800	977 059 45	+ 314 259 45
Tervalammen maatila	3 246 625	2 621 468 35	— 625 156 65
Työtuvat	3 000 100	3 671 538 15	+ 671 438 15
Luontoisetujen korvaukset	1 002 931	1) 977 506 45	— 25 424 55
Talousarvion ulkopuolella	—	2) 42 641 —	+ 42 641 —
Yhteensä	19 355 056	22 348 202 40	+ 2 993 146 40

Menot	Talousarvioon otetut määrä- rahat	Vuoden varrella myönnettyt lisä- määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta	6 243 192	2 542 455 90	8 542 068 25	+ 243 579 65
Kassa- ja tilitoimisto	573 453	243 391 75	791 018 —	+ 25 826 75
Asiamiestoimisto	2 044 638	843 727 25	2 814 360 20	+ 74 005 05
Kunnalliskoti laitokseen:				
Yhteiset kustannukset	1 098 685	421 374 50	1 455 489 60	+ 64 569 90
Kunnalliskoti	10 017 403	1 138 803 35	9 947 303 45	+ 1 208 902 90
Työlaitos	1 797 184	298 954 25	1 808 713 40	+ 287 424 85
Maanviljelys	138 140	34 679 —	172 781 20	+ 37 80 —
Sikala	537 076	93 541 25	878 164 50	— 247 547 25
Pesulaitos	963 871	161 150 65	1 152 959 30	— 27 937 65
Tervalammen työlaitos	1 762 524	363 778 75	1 897 611 45	+ 228 691 30
Tervalammen maatila	3 356 863	1 068 819 75	2 579 024 35	+ 884 658 40
Työtuvat	10 480 888	234 471 45	6 041 980 05	+ 4 673 379 40
Yksityishoito	20 000	—	19 960 —	+ 40 —
Sairaanhoito	9 435 000	—	7 973 042 60	+ 1 461 957 40
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet ..	625 000	—	433 742 55	+ 191 257 45
Suoranaiset avustukset	24 000 000	—	17 016 142 75	+ 6 983 857 25
Päivähoitokustannukset	10 000	—	2 305 —	+ 7 695 —
Matkakulut	60 000	—	42 463 55	+ 17 536 45
Hautauskulut	260 000	—	212 311 50	+ 47 688 50
Viljelyspalstatointiminta	—	122 022 95	122 022 95	—
Yhteensä	73 423 917	6 605 170 80	63 903 464 65	+ 16 125 623 15

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934	220: 07	1939	181: 30
1935	224: 84	1940	191: 64
1936	216: 31	1941	210: 10
1937	196: 92	1942	194: 93
1938	178: 91	1943	195: 05

1) Luontoisetujen korvaussumma on saatu kokonaisuudessaan kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa. — 2) Valtion maksama korvaus puolustusvoimien käyttöön luovutetusta omaisuudesta.

B. Korvaukset annetusta huollosta

Asiamiestoimiston toimesta perittiin v. 1943 rahakorvauksina annetusta huollosta 15 307 948: 30 mk, josta 11 302 608: 40 koski huoltolautakunnan ja 4 005 339: 90 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	2 924 289: 05	759 479: 05	3 683 768: 10
Toisilta kunnilta peritty	2 756 501: 65	982 949: 75	3 739 451: 40
Yksityisiltä peritty	5 621 817: 70	2 262 911: 10	7 884 728: 80
Yhteensä	11 302 608: 40	4 005 339: 90	15 307 948: 30

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lasten-suojelulautakunnan antamasta huollosta 57 mieheltä ja 4 naiselta Käpylän ja Tervalammen työlaitoksissa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 108 034: 15 mk, josta 104 445: 65 mk huoltolautakunnalta saadun ja 3 588: 50 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	11 302 608: 40	4 005 339: 90	15 307 948: 30
Työllä korvattu	104 445: 65	3 588: 50	108 034: 15
Kaikkiaan korvauksia	11 407 054: 05	4 008 928: 40	15 415 982: 45

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä lisääntyi edelliseen vuoteen verraten 226 887: 80 mk:lla eli 2.0 %:lla. Erikseen laskien valtiolta saatujen korvausten määrä aleni 894 377: 70 mk:lla eli 23.4 %:lla ja toisilta kunnilta perittyjen 607 849: 70 mk:lla eli 18.1 %:lla, kun sitä vastoin yksityisiltä perittyjen määrä kohosi 1 729 115: 20 mk:lla eli 44.4 %:lla. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on edellisiin vuosiin verraten varsin tuntuvasti noussut, ja oli sanottu osuus prosenteissa v. 1934—43 seuraava:

1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
9.6	13.3	15.8	21.7	35.6	41.3	32.4	34.3	35.1	49.7

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuunta voidaan ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1934	16.8	1937	15.6	1940	13.8
1935	15.4	1938	17.0	1941	15.0
1936	18.1	1939	18.2	1942	17.5
				1943	17.7

IV. Taulukkoliitteet

1. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1943

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	418	1 718	43	2 179
2 huonetta.....	165	383	26	574
3 „	28	70	—	98
4— „	4	15	—	19
Asui asukkina	172	691	5	868
» yömajassa.....	155	34	1	190
» laitoksissa koko vuoden	612	1 266	—	1 878
Tuntematon	472	614	80	1 166
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

2. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1943

Huoltomuoto	Säännöllisesti avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet ¹⁾				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita.....	637	1 301	3	1 941	431	658	101	1 190	3 131
Yksinomaan yksityishoidossa olleita ..	3	3	—	6	—	—	—	—	6
Yksinomaan kotiaavustusta saaneita ...	250	1 555	—	1 805	256	698	17	971	2 776
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita.....	183	297	—	480	265	279	34	578	1 058
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita.....	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	1 074	3 156	3	4 233	952	1 635	152	2 739	6 972

3. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1943

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnallis- kodille teh- dyistä töistä	Työlaitok- selle teh- dyistä töistä	Muille laitok- sille ja yksi- tyisille teh- dyistä töistä	Yhteensä	Käytettyjen työtarvik- keiden arvo, mk	Nettotulot (työpalkat), mk
Puunjalostamo	87 710	891	174 473	263 074	206 375	56 699
Jalkinetyöt	30 619	9 999	3 602	44 220	27 039	17 181
Sepäntyöt	21 812	2 671	7 337	31 820	15 998	15 822
Maalamo	27 958	3 718	32 570	64 246	33 968	30 278
Räätälintyöt	20 427	4 299	6 280	31 006	27 942	3 064
Kirjansitomo	200	—	—	200	136	64
Sekalaistyöt	34 640	—	62	34 702	18	34 684
Yhteensä	223 366	21 578	224 324	469 268	311 476	157 792

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 85.

4. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1943

	Vastaanotettuja anomuksia	Ervätyjen anomusten ilmoituksia	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin			Maksusitoumuksia				Lääke- ja sairaanhoitotarvikemääräys	Annettuja kotiavustuksia	Suoritettuja maksuja hoitokoteihin	Suoritettuja laitoshuolmaksuja	Suoritettuja matkay-m. avustuksia	Annettuja hautausavustuksia	Annettuja varattomustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
			työtupaan	työlaitokseen	kunnallis-kotiin	sairaaloihin	hoitokoteihin	muihin laitoksiin	päiväkoteihin										
<i>Kansliat</i>																			
I	4 656	86	—	—	—	115	—	—	—	600	6 816	—	—	—	27	705	1 576	1 533	16 114
II	4 407	89	—	—	—	121	—	—	—	914	7 571	—	—	—	24	151	687	374	14 338
III	3 805	269	—	—	—	89	1	—	—	1 004	9 563	—	—	—	33	573	1 782	1 176	18 295
IV	3 777	174	—	—	—	133	—	—	—	1 796	5 479	—	—	—	19	2 275	197	608	14 458
V	4 700	42	—	—	—	107	—	—	—	499	6 595	—	—	—	22	867	72	1 282	14 186
VI	3 561	229	280	20	88	406	—	187	7	342	5 546	25	2 046	29	94	258	4	1 020	14 142
VII	3 822	77	—	—	—	104	—	—	—	238	5 128	—	—	—	13	1 082	820	974	12 258
Yhteensä	28 728	966	280	20	88	1 075	1	187	7	5 393	46 698	25	2 046	29	232	5 911	5 138	6 967	103 791
<i>Kuukausi</i>																			
Tammikuu	3 308	72	31	—	12	103	—	28	7	402	4 840	1	208	2	20	768	802	668	11 272
Helmikuu	2 903	78	28	2	9	93	—	6	—	509	4 847	—	91	3	22	723	549	751	10 614
Maaliskuu	2 903	88	31	2	7	95	—	2	—	530	4 679	6	155	2	21	709	572	631	10 433
Huhtikuu	2 390	85	25	1	9	77	—	15	—	484	4 399	1	229	—	31	521	407	688	9 362
Toukokuu	2 533	94	30	—	6	116	1	32	—	503	4 157	—	109	3	18	485	425	696	9 208
Kesäkuu	2 162	44	16	—	10	69	—	10	—	364	3 567	5	291	8	18	493	364	527	7 948
Heinäkuu	1 806	64	17	2	6	83	—	10	—	462	3 216	1	201	2	15	292	407	540	7 124
Elokuu	2 068	60	20	1	9	83	—	13	—	359	3 111	—	112	3	16	360	342	458	7 015
Syyskuu	2 292	77	14	2	3	93	—	—	—	465	3 179	6	137	2	17	387	314	580	7 568
Lokakuu	2 183	159	13	3	5	93	—	20	—	452	3 564	—	230	3	16	432	311	408	7 892
Marraskuu	2 168	77	33	3	7	91	—	16	—	450	3 655	—	131	1	20	372	330	488	7 842
Joulukuu	2 012	68	22	4	5	79	—	35	—	413	3 484	5	152	—	18	369	315	532	7 513
Yhteensä	28 728	966	280	20	88	1 075	1	187	7	5 393	46 698	25	2 046	29	232	5 911	5 138	6 967	103 791

5. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koske-

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
1 Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	2	61	1	130	3	122	10	108
<i>Pidätetty irtolaisuudesta</i>								
2 0 kertaa	1	4	—	40	3	54	2	46
3 1 kerran	—	11	1	32	—	17	4	20
4 2 kertaa	1	15	—	22	—	22	4	10
5 3 „	—	11	—	12	—	8	—	9
6 4— „	—	20	—	24	—	21	—	23
<i>Irtolaishuollon peruste</i>								
7 Kuljeksiva elämä	—	—	—	2	—	1	1	1
8 Työn vieroksuminen	2	8	1	5	1	4	6	3
9 Kerjuu	—	—	—	—	1	—	1	—
10 Ammattihaureus	—	53	—	123	—	117	—	104
11 Muu peruste	—	—	—	—	1	—	2	—
<i>Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu</i>								
12 Varoitus	—	31	1	35	—	29	3	17
13 Kotikuntaan lähettäminen	—	2	—	2	—	2	—	—
14 Irtolaisvalvonta	1	3	—	21	—	16	1	11
15 Työlaitos	1	21	—	51	1	48	3	47
16 Pakkotyö	—	—	—	5	1	10	—	13
17 Jälkivalvonta	—	1	—	14	1	13	2	18
18 Ei toimenpidettä	—	3	—	2	—	4	1	2
<i>Syntymäpaikka</i>								
19 Helsinki	1	11	—	19	1	12	1	10
20 Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	—	3	—	5	—	2	—	2
21 Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	—	—	2	—	3	—	1
22 „ „ maalaiskunnat	1	9	—	18	—	9	1	7
23 „ „ Suomen kaupungit	—	11	—	17	1	20	2	31
24 „ „ maalaiskunnat	—	27	1	67	1	76	6	55
25 Ulkomaat	—	—	—	2	—	—	—	2
<i>Asui pääasiassa v. 1943</i>								
26 Kotona	1	20	1	15	—	11	1	13
27 Asukkina	—	25	—	62	—	47	—	44
28 Yömajassa	—	5	—	10	—	8	5	7
29 Muualla	1	11	—	43	3	56	4	44
<i>Työkyky huoltovuonna</i>								
30 Työkykyisiä	2	61	1	130	3	122	9	107
31 Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	1	1
32 Saanut köyhäinhuoltoa v. 1943	—	1	—	1	—	3	—	2
33 „ „ ennen huoltoon joutumistaan	—	7	—	21	1	32	7	36
<i>Rikollisuus</i>								
34 Tuomittu 0 kertaa	—	39	1	96	1	86	3	68
35 „ 1 kerran	—	14	—	22	—	21	—	19
36 „ 2 kertaa	—	3	—	4	—	9	1	9
37 „ 3 „	1	2	—	3	1	2	1	3
38 „ 4— „	1	3	—	5	1	4	5	9
39 Tuomittu v. 1943	1	7	—	5	—	7	1	2
<i>Väkijuomien käyttö</i>								
40 Raitis	—	2	—	10	—	5	—	2
41 Käyttää jonkin verran	2	51	—	92	—	65	1	41
42 Juopottelee	—	8	1	28	3	52	9	65
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1943</i>								
43 Koko vuonna 0 kertaa	2	45	—	85	2	78	2	53
44 „ „ 1—2 „	—	9	1	29	—	22	1	26
45 „ „ 3— „	—	7	—	16	1	22	7	29
46 Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	2	55	1	105	2	100	6	79
47 „ „ 1—2 „	—	5	—	17	—	15	3	12
48 „ „ 3— „	—	1	—	8	1	7	1	17
49 Käsitelty myös alkoholistina v. 1943	—	—	—	—	—	5	3	3
50 Sairasti sukupuolitauteja v. 1943	—	18	—	19	—	17	—	9
51 „ „ heuhkotautia v. 1943	—	—	—	2	1	1	2	1

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1943

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
15	86	18	63	4	35	7	17	5	4	10	3	75	629	704
6	28	6	35	1	13	4	9	3	2	3	1	29	232	261
5	22	9	7	2	5	2	1	1	1	5	2	29	118	147
1	8	2	6	—	4	1	2	—	—	2	—	11	89	100
1	8	1	6	—	2	—	4	1	—	—	—	3	60	63
2	20	—	9	1	11	—	1	—	1	—	—	3	130	133
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6
4	3	12	2	3	3	2	1	—	—	2	—	33	29	62
—	—	1	—	—	—	3	—	3	—	6	—	15	—	15
—	83	—	61	—	32	—	16	—	4	—	1	—	594	594
10	—	5	—	1	—	2	—	2	—	2	2	25	2	27
3	16	5	8	2	9	1	1	—	—	6	2	21	148	169
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6
1	9	—	10	—	6	2	2	—	—	1	—	6	78	84
2	35	4	21	1	9	2	8	1	2	1	—	16	242	258
3	16	3	14	—	7	—	5	2	2	—	—	9	72	81
5	7	5	9	1	2	2	1	2	—	2	1	20	66	86
1	3	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	3	17	20
7	12	1	6	—	4	2	2	1	—	1	—	15	76	91
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	14
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7
1	9	2	6	—	6	1	—	1	1	1	1	8	66	74
3	18	5	11	1	7	1	4	1	1	1	—	15	120	135
4	44	10	34	2	18	3	11	1	2	6	2	34	336	370
—	3	—	3	1	—	—	—	1	—	1	—	3	10	13
3	9	3	7	1	6	—	—	—	1	1	—	11	82	93
5	27	2	22	1	11	1	4	—	1	—	2	9	245	254
—	14	7	4	2	5	2	5	—	—	6	—	22	58	80
7	36	6	30	—	13	4	8	5	2	3	1	33	244	277
15	86	18	63	4	35	7	17	5	4	10	3	74	628	702
1	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
12	30	9	34	4	18	3	4	1	2	2	—	8	21	29
—	—	—	—	—	—	5	12	5	3	9	1	52	194	246
6	46	5	28	1	16	1	9	—	1	3	1	21	390	411
2	18	2	13	1	5	1	4	1	1	—	—	7	117	124
1	14	—	4	—	5	3	4	—	—	4	—	9	52	61
—	3	4	5	1	5	2	—	1	—	1	—	12	23	35
6	5	7	13	1	4	—	—	3	2	2	2	26	47	73
3	4	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	8	27	35
—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	24	24
3	33	6	17	1	6	2	4	1	—	3	1	19	310	329
12	52	12	44	3	29	5	13	4	3	7	1	56	295	351
7	42	8	34	1	11	4	8	2	3	3	2	31	361	392
3	10	4	10	1	6	1	1	—	—	2	—	13	113	126
5	34	6	19	2	18	2	8	3	1	5	1	31	155	186
12	63	15	48	3	20	5	11	2	3	7	2	55	486	541
2	8	1	8	—	3	2	2	—	—	1	—	9	70	79
1	15	2	7	1	12	—	4	3	1	2	1	11	73	84
2	2	3	3	—	5	—	1	—	—	2	—	10	19	29
1	4	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	1	72	73
2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	7	5	12

6. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1943

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste										Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljek- siva elämä		Työn vieroksu- minen		Kerjuu		Am- matti- hau- reus	Muu peruste					
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.	
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	2	4	33	29	15	—	594	25	2	75	629	704	
<i>Siviilisäät</i>													
Naimattomia	2	2	18	14	8	—	379	15	2	43	397	440	
Naineita, yhdessä asuvia	—	2	8	8	1	—	85	2	—	11	95	106	
Naineita, erossa asuvia	—	—	5	3	3	—	60	5	—	13	63	76	
Leskiä	—	—	—	3	1	—	22	1	—	2	25	27	
Eronneita	—	—	2	1	2	—	48	2	—	6	49	55	
<i>Syntyperä ja kasvatustapa</i>													
Aviosyntyisiä	1	4	31	25	13	—	524	24	1	69	554	623	
kotona kasvatettuja	1	4	31	23	12	—	474	22	—	66	501	567	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	2	1	—	50	2	1	3	53	56	
Aviottomia	1	—	2	4	2	—	68	1	1	6	73	79	
kotona kasvatettuja	—	—	1	1	2	—	41	1	1	4	43	47	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	1	—	1	3	—	—	27	—	—	2	30	32	
Syntyperä tuntematon	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2	
kotona kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	
<i>Ammattiryhmä</i>													
Virkamiehiä y.m.s.	—	—	1	—	—	—	2	—	—	1	2	3	
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	—	1	1	—	—	5	—	—	1	6	7	
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	—	—	3	3	—	—	41	—	—	3	44	47	
Liikehenkilökuntaa:													
a) päällystää, työnjohtajia	—	—	—	1	—	—	17	2	—	2	18	20	
b) työntekijöitä	—	—	—	1	—	—	28	—	—	—	29	29	
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä ..	—	4	10	13	5	—	235	14	—	29	252	281	
Muita työntekijöitä	—	—	17	6	10	—	80	6	—	33	86	119	
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	
Yleisten laitosten palveluskuntaa	—	—	1	—	—	—	2	2	—	3	2	5	
Yksityisten palvelijoita	—	—	—	3	—	—	170	—	2	—	175	175	
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	—	1	—	—	5	1	—	1	6	7	
Ilman varsinasta tai tunnettua elin- keinoa olevia	1	—	—	—	—	—	8	—	—	1	8	9	

7. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijuomien käytön alkamisiansä mukaan v. 1943

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijuomien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Alkoi käyttää väkijuomia		
	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.
Alle 18 v.	12	22	34	6	51	57	12	1	13	14	6	20	122	14	136
18—20 »	5	71	76	3	191	194	31	2	33	14	5	19	271	15	286
21—24 »	6	66	72	10	194	204	43	4	47	29	7	36	152	17	169
25—29 »	10	41	51	9	92	101	46	1	47	26	6	32	76	23	99
30—34 »	8	16	24	10	46	56	26	5	31	19	2	21	24	17	41
35—39 »	4	12	16	11	34	45	11	2	13	7	2	9	3	9	12
40—44 »	2	2	4	15	11	26	8	1	9	7	2	9	2	2	4
45—49 »	2	4	6	2	8	10	5	1	6	5	—	5	—	1	1
50—54 »	1	—	1	2	—	2	5	—	5	4	—	4	—	—	—
55—59 »	1	1	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60— »	—	—	—	4	1	5	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittamaton ..	3	4	7	1	1	2	3	3	6	3	—	3	—	—	—
Kaikkiaan	54	239	293	75	629	704	191	20	211	128	30	158	650	98	748

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1943

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60—v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	—	1	—	—	9	2	37	14	63	12	147	20	147	11	105	19	66	8	53	4	23	7	650	98	748
<i>Alkoholistihuollon peruste</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	6
Vaarallisuus	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	6
Häiriö tai pahennus	—	—	—	2	1	9	2	16	1	43	6	29	3	22	4	17	1	9	1	4	3	151	22	173	
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti.....	—	—	—	—	—	1	—	7	—	7	1	6	—	3	—	6	1	3	—	—	—	33	2	35	
Läheisen henkilön rasitukseksi joutumi- nen	—	1	—	—	1	—	2	2	2	1	7	—	4	—	5	—	—	2	—	1	—	24	4	28	
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	1	7	1	8	
Juopumuspidätykset	—	—	—	6	1	24	10	37	10	83	13	105	8	71	15	42	6	36	3	18	3	422	69	491	
Vapaaehtoisuus.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	7	—	7	
<i>Huoltotoimenpiteen laatu</i>																									
Varoitus	—	1	—	—	4	2	20	11	38	9	75	17	83	7	67	10	35	6	31	3	17	6	370	72	442
Raittiusvalvonta	—	—	—	4	—	11	3	15	2	50	3	50	4	29	8	23	2	14	1	6	1	202	24	226	
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	—	—	—	1	—	2	—	2	1	4	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	12	2	14	
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	—	—	—	—	—	4	—	—	—	13	—	3	—	7	—	5	—	4	—	—	—	40	—	40	
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	—	2) 4	—	3) 5	—	3) 10	—	4) 2	—	2	—	4) 3	—	—	—	26	—	26	
<i>Syntymäpaikka</i>																									
Helsinki	—	—	—	2	1	9	5	20	1	23	1	33	3	18	2	9	—	8	1	—	—	122	14	136	
Helsinkiä ympäröivät kunnat 1).....	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	2	—	—	—	1	—	2	—	—	—	11	—	11	
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	—	—	—	2	—	1	—	—	1	5	—	3	—	6	—	—	1	—	—	1	—	19	2	21	
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	—	—	—	—	1	—	1	1	4	1	22	—	14	1	14	2	9	3	4	1	5	74	9	83	
Muut Suomen kaupungit	—	—	—	—	—	9	2	14	2	25	5	25	1	18	4	15	—	10	—	3	—	119	14	133	
Muut Suomen maalaiskunnat	—	1	—	—	4	1	16	6	22	5	64	13	67	6	48	11	29	4	27	2	12	7	289	56	345
Ulkomaat	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	4	1	3	—	1	—	3	—	1	—	2	—	16	3	19

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari. — ²⁾ Näistä 2 vapaaehtoisena laitoksessa. — ³⁾ S:n 3. — ⁴⁾ S:n 1.

9. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1943

	Alle 20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	—	¹⁾ 1	9	2	37	14	63	12	147	20	394	49	650	98	748
<i>Asui pääasiassa v. 1943</i>															
Kotona	—	¹⁾ 1	3	1	14	8	33	5	71	11	171	27	292	53	345
Asukkina	—	—	2	1	9	5	12	6	22	6	67	15	112	33	145
Yömajassa	—	—	2	—	11	1	10	1	29	2	100	7	152	11	163
Muualla	—	—	2	—	3	—	8	—	25	1	56	—	94	1	95
<i>Työsuhte huoltovuonna</i>															
Työssä olevia	—	¹⁾ 1	7	2	30	11	57	11	138	16	375	39	607	80	687
Työttömiä	—	—	2	—	7	3	6	1	9	4	17	9	41	17	58
Pysyvästi työkyvyttömiä...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	3
Saanut köyhäinhoitoa v. 1943 ..	—	—	1	—	2	1	4	1	11	2	42	10	60	14	74
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumistaan	—	—	4	—	11	4	21	4	67	10	216	26	319	44	363
<i>Käsitelty irtolaisuudesta (herjuusta) ennen v. 1943</i>															
Ei käsitelty	—	¹⁾ 1	9	2	34	12	51	8	122	15	306	30	522	68	590
Varoitettu	—	—	—	—	2	1	9	3	13	3	45	4	69	11	80
Toimitettu kotikuntaan	—	—	—	—	1	1	3	—	2	—	14	—	20	1	21
Määrätty yleiseen työhön ..	—	—	—	—	—	—	—	1	10	2	29	15	39	18	57
<i>Rikollisuus</i>															
Tuomittu 0 kertaa	—	—	8	1	28	14	40	8	110	16	273	39	459	78	537
» 1 kerran	—	¹⁾ 1	—	1	3	—	6	2	20	3	62	7	91	14	105
» 2 kertaa	—	—	—	—	4	—	8	—	8	—	22	1	42	1	43
» 3	—	—	—	—	1	—	4	2	3	—	16	2	24	4	28
» 4	—	—	1	—	1	—	5	—	6	1	21	—	34	1	35
Tuomittu v. 1943	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	3	1	4
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1943</i>															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	—	—	5	1	4	3	19	1	49	8	77	13	90
» » 1—2	—	¹⁾ 1	2	—	4	5	11	—	21	8	74	8	112	22	134
» » 3—	—	—	7	2	28	8	48	9	107	11	271	33	461	63	524
<i>Huoltoon jouduttuaan</i>															
0 kertaa	—	¹⁾ 1	4	1	22	9	34	7	78	11	197	25	335	54	389
1—2	—	—	1	—	5	3	12	4	29	8	93	12	140	27	167
3—	—	—	4	1	10	2	17	1	40	1	104	12	175	17	192
<i>Sairasti sukupuolitautia v. 1943</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	2	2	4
<i>Sairasti keuhkotautia v. 1943 ...</i>	—	—	—	—	2	—	8	—	6	3	11	2	27	5	32

10. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1943

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden	Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	1 195	224	1 419	1.35	1.27	Maanantai	1 836	444	2 280
Helmikuu	1 075	247	1 322	1.30	1.25	Tiistai	1 984	467	2 451
Maaliskuu	1 216	280	1 496	1.21	1.30	Keskiviikko	1 985	468	2 453
Huhtikuu	1 267	303	1 570	1.24	1.43	Torstai	1 929	457	2 386
Toukokuu	1 580	356	1 936	1.30	1.35	Perjantai	2 007	514	2 521
Kesäkuu	1 117	289	1 406	1.12	1.33	Lauantai	2 524	463	2 987
Heinäkuu	1 308	325	1 633	1.28	1.35	Sunnuntai	1 447	410	1 857
Elokuu	1 186	268	1 454	1.30	1.35	Koko vuosi			
Syyskuu	974	213	1 187	1.23	1.25		13 712	3 223	16 935
Lokakuu	1 022	244	1 266	1.39	1.23				
Marraskuu	895	242	1 137	1.24	1.32				
Joulukuu	877	232	1 109	1.19	1.23				
Koko vuosi	13 712	3 223	16 935	2.18	2.45				

¹⁾ 17 vuotias tyttö.

11. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1943

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.		
Pidätettyjä eri henkilöitä	52	16	118	61	174	151	405	216	812	262	1 389	226	1 195	147	880	109	572	71	403	25	283	34	6 283	1 318	7 601
<i>Syntymäpaikka</i>																									
Helsinki	32	5	57	22	48	28	102	34	182	46	304	29	212	19	148	10	97	9	52	3	29	3	1 263	208	1 471
Muut Suomen kaupungit ...	7	1	17	12	29	32	71	39	189	60	287	43	273	22	204	19	125	8	72	5	46	5	1 320	246	1 566
Suomen kauppalat	1	1	2	1	2	3	7	4	22	7	24	5	20	4	15	2	12	2	6	2	6	1	117	32	149
» maaseutu	11	9	41	24	87	87	218	138	393	143	734	141	662	99	489	76	311	49	253	15	191	23	3 390	804	4 194
Ulkomaat	1	—	1	1	6	1	7	1	23	6	31	7	23	3	21	1	22	2	17	—	9	2	161	24	185
Tuntematon	—	—	—	1	2	—	—	—	3	—	9	1	5	—	3	1	5	1	3	—	2	—	32	4	36
Pidätyskertojen luku 1943	41	12	99	39	125	101	267	138	519	153	854	117	717	78	536	45	349	44	248	9	189	19	3 944	755	4 699
1 kerta	5	3	11	10	26	24	62	33	134	44	235	41	196	26	153	16	102	7	78	5	43	9	1 045	218	1 263
2 kertaa	4	1	5	9	9	10	32	13	57	18	97	20	86	16	67	10	46	8	23	4	16	2	442	111	553
3 »	1	—	2	2	4	11	11	10	29	20	54	16	55	7	37	9	22	2	13	3	7	2	235	82	317
4 »	1	—	—	1	2	2	9	5	22	5	33	8	39	3	17	5	12	4	10	—	6	1	151	34	185
5 »	—	—	1	—	5	3	11	13	32	13	75	15	56	12	47	9	29	3	19	1	13	—	288	69	357
6—9 »	—	—	—	—	3	—	13	4	19	9	41	9	46	5	23	15	12	3	12	3	9	1	178	49	227
10— »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Pidätetyistä henkilöistä oli</i>																									
Syytteeseen asetettuja	2	—	8	8	23	21	78	31	123	33	228	35	235	25	185	29	101	13	80	11	63	10	1 126	216	1 342
Ei ennen pidätettyjä	46	14	94	46	118	96	194	121	282	124	427	87	350	52	232	26	158	16	100	3	93	12	2 094	597	2 691
Alkoholisteina rekisteröi-	1	1	2	—	9	5	48	16	118	16	242	22	249	14	197	25	103	12	73	5	45	6	1 087	122	1 209
tyjä	—	1	1	16	3	59	6	62	11	78	13	66	17	35	4	31	5	12	4	2	7	2	71	364	435
Irtolaisina rekisteröityjä ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan pidätyskertoja	72	21	150	99	324	254	872	446	1 668	613	3 146	582	2 876	404	1 936	465	1 218	185	861	85	589	69	13 712	3 223	16 935
Näistä johti syytteeseen	2	—	8	8	30	24	97	35	161	47	309	37	298	36	243	40	130	20	107	18	71	11	1 456	276	1 732